

1. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

ตั๋วเงิน คือเอกสารที่ใช้แทนเงินจัดเป็นสัญญาชนิดหนึ่ง กฎหมายมิได้ให้ความหมายตั๋วเงินไว้แต่อย่างไร เพียงแต่บัญญัติถึงประเภทของตั๋วเงินไว้ในมาตรา 898 "อันตั๋วเงินตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้ มีสามประเภท ๆ หนึ่งคือตั๋วแลกเงิน ประเภทหนึ่งคือ ตั๋วสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่งคือ เช็ค" มี 3 ประเภทคือ

1) **ตั๋วแลกเงิน** มาตรา 908 "อันว่าตั๋วแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน" เช่น ก. เป็นหนี้ ข. 100,000 บาท แต่ ก. เป็นหนี้ ค. 100,000 บาท ก. จึงออกตั๋วแลกเงินสั่งให้ ค. จ่ายเงินให้ ข.

ตั๋วแลกเงิน	
	16 มกราคม 2538
	53 रामคำแหง กทม.
ถึง ค.	
โปรดจ่ายเงินให้แก่ ข. หรือตามคำสั่ง เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)	
	ก. (ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย)

2) **ตั๋วสัญญาใช้เงิน** มาตรา 982 "อันว่าตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ออกตั๋ว ให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับเงิน" เช่น ก. เป็นลูกหนี้ ข. 100,000 บาท ก. จึงออกตั๋วสัญญาใช้เงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงิน	
16 มกราคม 2538	
53 रामคำแหง กทม.	
ข้าพเจ้าขอสัญญาว่าจะจ่ายเงินจำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาท) แก่ ข. หรือตามคำสั่งภายใน 1 เดือนนับแต่วันออกตั๋ว	
ก. (ลายมือชื่อ)	

3) **เช็ค** มาตรา 987 "อันว่าเช็คนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถาม ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งอันเรียกว่าผู้รับเงิน" เช่น ก. เป็นหนี้ ข. 100,000 บาท ก. จึงออกเช็คสั่งธนาคารจ่ายเงินให้ ข.

ธนาคาร	
16 มกราคม 2538	
จ่าย ข. หรือผู้ถือ	
บาท = หนึ่งแสนบาทถ้วน=	
บาท 100,000.-	
ก. (ลงลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย)	

ความรับผิดชอบตามตัวเงิน มาตรา 900 "อันบุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงินย่อมจะต้องรับผิดชอบเนื้อความในตัวเงินนั้น

ถ้าลงเพียงแต่เครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น แงงไคหรือ ลายพิมพ์นิ้วมือ อ้างเอาเป็นลายมือชื่อในตัวเงินไซ้ แม้ถึงว่าจะมีพยานลงชื่อรับรองก็ตาม ท่านว่าหาให้ผลเป็นลงลายมือชื่อในตัวเงินนั้นไม่" ลายมือชื่อ คือ ชื่อที่เขียนด้วยมือ แงงไค หรือลายพิมพ์นิ้วมือ แม้มีพยานรับรองก็ตาม ไม่สามารถนำมาใช้ในตัวเงินได้ ดังนั้น บุคคลจะต้องรับผิดชอบเนื้อความในตัวเงินในฐานะใดฐานะหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อได้ลงลายมือชื่อในตัวเงิน เช่น รับผิดชอบในฐานะผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลัง ผู้อาวัด ผู้รับรอง

มาตรา 901 "ถ้าบุคคลใดลงลายมือชื่อของตนในตัวเงิน และมีได้เขียนแถลงว่ากระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งไซ้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นย่อมเป็นผู้รับผิดชอบตามความในตัวเงินนั้น" ถ้าผู้ซึ่งลงลายมือชื่อนั้นมิได้เขียนไว้ชัดเจนว่ากระทำการแทนใครคนหนึ่งคนใด บุคคลนั้นต้องรับผิดชอบตัวเงินเป็นการส่วนตัว แต่ถ้าได้เขียนแถลงว่า กระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งไว้ชัดเจนแล้ว ผู้ลงลายมือชื่อนั้นไม่ต้องรับผิด ผู้รับผิดชอบตัวเงินคือผู้ที่ถูกระบุว่าทำแทนนั่นเอง

ตัวอย่าง ก. เป็นตัวแทน ข. สั่งจ่ายตั๋วแลกเงินแทน ข. โดย ก. เขียนว่า "ก. ตัวแทน ข." หรือ "ก. ทำแทน ข." หรือ "ก. ในฐานะเป็นผู้จัดการบริษัทของ ข. ทำแทน" ดังนี้ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบตัวเงินคือ ข.

มาตรา 902 "ถ้าตัวเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคน มีทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเป็นคู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นได้เลย หรือเป็นได้แต่ไม่เต็มผลไซ้ ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้นซึ่งคงต้องรับผิดชอบตามตัวเงิน" เนื่องจากคู่สัญญาตามตัวเงินอาจมีได้หลายคน กฎหมายจึงแบ่งบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตัวเงินเป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ

1) บุคคลซึ่งไม่อาจเป็นคู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นได้เลย. ได้แก่นิติบุคคลทั้งหลาย

2) บุคคลที่เป็นคู่สัญญาได้แต่ไม่เต็มผล ได้แก่บุคคลที่กฎหมายจำกัดความสามารถในการใช้สิทธิทำนิติกรรม ได้แก่ผู้ไร้ความสามารถ คือ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ

บุคคลทั้งสองประเภทดังกล่าว แม้จะได้ลงลายมือชื่อในตัวเงิน บุคคลเหล่านั้นก็อาจพ้นความรับผิดชอบได้ ส่วนคู่สัญญาอื่น ๆ ยังคงผูกพันรับผิดชอบตามตัวเงินอยู่

ตัวอย่าง ก. ผู้เยาว์ และ ข. ร่วมกันลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คให้ ค. โดย ก. ไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม ถึงแม้ ก. ในฐานะผู้ส่งจ่ายร่วมอาจไม่เป็นผล เพราะผู้แทนโดยชอบธรรมอาจบอกกล่าวการส่งจ่ายเช็คของ ก. ได้ แต่เช็คนั้นก็ยังมีผลใช้บังคับได้กับ ข. ซึ่งยังคงผูกพันรับผิดชอบในฐานะผู้ส่งจ่าย

มาตรา 903 "ในการใช้เงินตามตัวเงินท่านมิให้ให้วันผ่อน" และมาตรา 948 "ถ้าผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนยอมผ่อนเวลาให้แก่ผู้จ่ายไซ้ ท่านว่าผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไล่เบียดเอาแก่ผู้เป็นคู่สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งมีได้ตกลงในการผ่อนเวลานั้น" เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 921/2501 ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนยอมผ่อนเวลาใช้เงินให้แก่ผู้รับรอง โดยมีได้ตกลงกับผู้ส่งจ่าย ผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิไล่เบียดผู้ส่งจ่าย ผู้ส่งจ่ายยอมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามตัวแลกเปลี่ยนนั้น

ลักษณะสำคัญพิเศษของตัวเงิน มาตรา 899 "ข้อความอันใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเขียนลงในตัวเงิน ท่านว่าข้อความอันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตัวเงินนั้นไม่" ข้อความในตัวเงินที่จะมีผลบังคับตามกฎหมายนั้นเฉพาะที่กฎหมายระบุให้เขียนเท่านั้น หากเขียนข้อความอื่น ๆ ลงไปถือเสมือนว่าไม่มีข้อความนั้นเขียนไว้ในตัวเงิน ตัวเงินยังคงสมบูรณ์ทุกประการ เช่น ก. ออกตัวแลกเปลี่ยนสั่ง ข. จ่าย ค. โดยเขียนว่า "จ่าย ค. 100,000 บาท เท่ากับจำนวนที่ยืม ค.มา" ข้อความที่ว่า "เท่ากับจำนวนที่ยืม ค.มา" ไม่มีผลอย่างใดทั้งสิ้น

ผู้ทรง มาตรา 904 "อันผู้ทรงนั้น หมายความว่าบุคคลผู้มีตัวเงินไว้ในครอบครองโดยฐานเป็นผู้รับเงิน หรือเป็นผู้รับสลักหลัง ถ้าและเป็นตัวเงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็นผู้ทรงเหมือนกัน" ลักษณะที่สำคัญของผู้ทรงมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) มีตัวเงินไว้ในครอบครอง และ
- 2) ได้ครอบครองตัวเงินไว้ในฐานะหนึ่งฐานะใด คือ ผู้รับเงิน ผู้รับสลักหลัง หรือผู้ถือ

ฐานะผู้รับเงิน เกิดจากกรณีผู้ส่งจ่ายระบุชื่อผู้รับเงินลงในตัวเงิน เรียกว่า "ตัวระบุชื่อ" เช่น ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ก. โดยระบุ ก. เป็นผู้รับเงินแล้วส่งมอบตัวเงินให้ ก.

ฐานะผู้รับสลักหลัง เกิดจากกรณีที่ตัวระบุชื่อนั้นถูกสลักหลังและส่งมอบให้ เช่น จากตัวอย่างเดิม ค. สลักหลังโอนตัวเงินนั้นต่อไปให้ ง. โดยระบุชื่อ ง. เป็นผู้รับสลักหลัง ดังนี้ ง. เป็นผู้ทรงในฐานะผู้รับสลักหลัง

ฐานะผู้ถือ เกิดจากกรณีที่ผู้ส่งจ่ายออกตัวเงินโดยมิได้ระบุชื่อผู้รับเงิน แต่ระบุให้จ่ายแก่ "ผู้ถือ" หรือระบุชื่อผู้รับเงินโดยมิได้ขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้ถือ" ออกเรียกตัวเงินชนิดนี้ว่า "ตัวผู้ถือ" เช่น ก. ออกเช็คสั่งธนาคารจ่ายเงินให้ ข. โดยมิได้ขีดฆ่าคำว่า "ผู้ถือ" ออก แล้วส่งมอบเช็คให้ ข. ไป ดังนี้ ข. เป็นผู้ทรงในฐานะผู้ถือ

ลักษณะที่สำคัญอีกประการของผู้ทรงมีบัญญัติไว้ใน มาตรา 905 วรรค 1 "ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 1008 บุคคลผู้ได้ตัวเงินไว้ในครอบครอง ถ้าแสดงให้เห็นปรากฏสิทธิด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย แม้ถึงว่าการสลักหลังรายที่สุดจะเป็นสลักหลังลอยก็ตาม ท่านให้ถือว่าเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อใดรายการสลักหลังลอยมีสลักหลังรายอื่นตามหลังไปอีก ท่านให้ถือว่าบุคคลผู้ที่ลงลายมือชื่อในการสลักหลังรายที่สุดนั้นเป็นผู้ได้ไปซึ่งตัวเงินด้วยการสลักหลังลอย อนึ่ง คำสลักหลังเมื่อขีดฆ่าเสียแล้วท่านให้ถือเสมือนว่ามีได้มีเลข" กล่าวคือ ผู้ทรงตัวเงินในฐานะผู้รับสลักหลังจะเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย ต่อเมื่อแสดงให้เห็นปรากฏสิทธิ

ว่าตัวเงินนั้นได้มีการสลักหลังโอนติดต่อกันโดยไม่ขาดสาย แม้ว่าจะมีการสลักหลัง
ลอยไว้เป็นรายที่สุดก็ตาม ก็ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ทรง เช่น ก. ออกตั๋วเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน
แก่ ค. ค. สลักหลังส่งมอบให้ ง. ง. สลักหลังลอยให้ จ. ดังนี้ ถ้า จ. พิสูจน์ได้ว่า
ตัวเงินนี้มีการสลักหลังไม่ขาดสาย ก็ให้ถือว่า จ. เป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย.

การโอนกรรมสิทธิ์ตัวเงิน

มาตรา 917 วรรค 1 "อันตั๋วแลกเงินทุกฉบับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่สั่งจ่ายให้แก่
บุคคลเพื่อเขาสั่งก็ตาม ท่านว่ายอมโอนให้กันได้ด้วยสลักหลังและส่งมอบ"

มาตรา 918 "ตั๋วแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือผู้นั้น ท่านว่ายอมโอนไป
เพียงด้วยส่งมอบให้กัน"

มาตรา 921 "การสลักหลังตั๋วแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือผู้นั้น ย่อมเป็น
เพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย"

จากนิยามความหมายของตัวเงินแต่ละประเภทและจากบทบัญญัติกฎหมาย
ดังกล่าวข้างต้น การโอนกรรมสิทธิ์ตัวเงินสามารถกระทำได้ดังนี้

1) ตั๋วแลกเงินหรือเช็ค มีวิธีการโอน 2 วิธี คือ

(ก) ถ้าเป็นตัวผู้ถือ ย่อมโอนกรรมสิทธิ์กันได้ด้วยการส่งมอบเท่านั้น
หากมีการสลักหลังตัวผู้ถือ ย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย

(ข) ถ้าเป็นตัวระบุชื่อ โอนได้ด้วยการสลักหลังและส่งมอบ ซึ่งการสลัก
หลังจะเป็นการสลักหลังเฉพาะหรือลอยก็ได้

2) ตัวสัญญาใช้เงิน โอนได้วิธีเดียวคือสลักหลังและส่งมอบ

การสลักหลังตัวเงิน มาตรา 919 "คำสลักหลังนั้นต้องเขียนลงในตั๋วแลก
เงินหรือใบประจำต่อ และต้องลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง

การสลักหลังย่อมสมบูรณ์แม้ทั้งมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ด้วย หรือแม้ผู้สลักหลังจะมีได้กระทำอะไรยิ่งไปกว่าลงลายมือชื่อของคนทางด้านหลังตัวแลกเงินหรือที่ใบประจำต่อ ก็ย่อมพึงเป็นสมบูรณ์ดุจกัน การสลักหลังเช่นนี้ท่านเรียกว่า "สลักหลังลอย"

การสลักหลังตัวแลกเงินระบุชื่อ ผู้โอนต้องเขียนคำสลักหลังลงในตัวแลกเงินและลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง ถ้าตัวแลกเงินนั้นเต็มไม่พอที่จะเขียนได้อีก ก็สามารถเขียนคำสลักหลังโอนลงในใบประจำต่อได้ การสลักหลังจะเขียนไว้ด้านหน้าหรือด้านหลังก็ได้ แต่ปกตินิยมเขียนไว้ด้านหลังตัว การสลักหลังทำได้ 2 วิธีคือ

1) สลักหลังลอย ไม่ต้องระบุชื่อผู้รับสลักหลัง เพียงลงลายมือชื่อผู้สลักหลังเท่านั้น เช่น ก. เป็นผู้ทรงตัวแลกเงินระบุชื่อ ถ้า ก. ต้องการ โอนตัวเงินให้ ข. ก. เพียงแต่ลงลายมือชื่อของตนบนตัวเงินแล้วส่งมอบให้ ข. ไป เช่นนี้เรียกว่า สลักหลังลอย

2) สลักหลังเฉพาะ ทำได้โดยระบุชื่อผู้รับสลักหลังและลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง ซึ่งมีวิธีสลักหลังดังนี้ เช่น

จ่ายให้ ข. หรือ โอนให้ ข. หรือ ข.

ก. ก. ก.

เมื่อ ก. สลักหลังและส่งมอบตัวเงินให้ ข. ข. ก็เป็นผู้ทรงในฐานะผู้รับสลักหลัง เช่นนี้เรียกว่า สลักหลังเฉพาะ

คู่สัญญา ผู้ที่มีความเกี่ยวพันหรือมีความรับผิดชอบตามตัวเงิน มีดังนี้

1) ผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตัว คือ ผู้สั่งให้บุคคลหนึ่งหรือธนาคารจ่ายเงินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย ในกรณีนี้คือตัวแลกเงินและเช็ค ส่วนตัวสัญญาใช้เงิน คือผู้ให้คำมั่นว่าจะใช้เงินแก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ออกตัว

2) ผู้ทรง คือผู้เป็นเจ้าของหนี้มูลหนี้ในตัวเงินที่มีสิทธิเรียกร้องให้คู่สัญญาผู้ต้อง
รับผิดชอบตามเนื้อความในตัวเงิน

3) ผู้สลับหลัง คือผู้ทรงเดิมที่ต่อมาสลับหลังโดยการลงลายมือชื่อของตน
บนตัวเงินแล้วส่งมอบต่อไปให้ผู้รับสลับหลัง

4) ผู้รับรอง คือผู้จ่ายที่ได้ลงลายมือชื่อของตนบนด้านหน้าตัวเงิน เป็น
การรับรองว่าจะมีการใช้เงิน และต้องผูกพันรับผิดชอบผู้ทรงในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้น
ต้น และต้องรับผิดชอบร่วมกันกับผู้สั่งจ่ายและผู้สลับหลังทั้งหลายต่อผู้ทรง

5) ผู้สอดแซงแก้หน้า จะเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ แม้จะเป็นผู้จ่าย หรือ
บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบโดยตัวเงินนั้นอยู่แล้วก็ได้ ห้ามแต่ผู้รับรองเท่านั้น (มาตรา 950
วรรค 3) จุดประสงค์เพื่อให้ตัวเงินที่ขาดความเชื่อถือกลับใช้ได้ต่อไป เพื่อช่วยแก้
หน้าหรือชื่อเสียงของคู่สัญญาที่เป็นลูกหนี้ตามตัวเงินนั้นไว้

6) ผู้จะใช้จ่ายยามประสงค์ คือผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลับหลังจะระบุบุคคลหนึ่ง
บุคคลใดไว้ก็ได้ว่าเป็นผู้จะใช้จ่ายยามประสงค์ (มาตรา 950 วรรค 1)

7) ผู้รับอาวัล คือบุคคลภายนอก หรือแม้แต่คู่สัญญาแห่งตัวเงินคนหนึ่งคน
ใดก็ได้ เข้ามาประกันการใช้เงินตามตัวเงินนั้น

2. ตัวแลกเงิน

มาตรา 906 "คำว่าคู่สัญญาคนก่อน ๆ นั้น รวมทั้งผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตัว
เงินและผู้สลับหลังคนก่อน ๆ ด้วย"

ลักษณะของตัวแลกเงิน มีดังนี้

- 1) เป็นหนังสือตราสาร หมายความว่า เป็นหนังสือสัญญาที่กฎหมายรับรอง
- 2) เป็นคำสั่ง ลักษณะของคำสั่งที่ผู้สั่งจ่ายอาจสั่งได้ 3 กรณี

(ก) ผู้สั่งจ่ายสั่งให้ผู้จ่ายจ่ายเงินให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือให้แก่ตัวผู้สั่งจ่ายเองก็ได้ อาจระบุชื่อหรือไม่ระบุชื่อผู้รับเงินก็ได้ เช่น จ่ายเงินให้ ก. หรือจ่ายเงินแก่ผู้ถือ

(ข) ผู้สั่งจ่ายสั่งให้ผู้จ่ายจ่ายเงินตามคำสั่งของผู้รับเงิน เช่น ให้จ่ายเงินตามคำสั่งของ ก.

(ค) ผู้สั่งจ่ายจะสั่งจ่ายโดยระบุตามข้อ (ก) และข้อ (ข) ด้วยกันก็ได้ เช่น ให้จ่ายเงินแก่ ก. หรือตามคำสั่ง ก.

3) เป็นคำสั่งให้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งจำนวนเดียว

4) มีคู่สัญญาสามฝ่าย ได้แก่ ผู้สั่งจ่าย ผู้จ่าย และผู้รับเงิน หรือผู้ถือ

รายการในตัวเงิน ตัวแลกเงินจะต้องมีรายการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ มิฉะนั้นตัวแลกเงินนั้นจะไม่สมบูรณ์ แต่ความไม่สมบูรณ์ของตัวแลกเงินนั้นตัวนั้นอาจตกเป็นโมฆะหรือยังคงใช้ได้อยู่ก็ได้ รายการในตัวเงินมีบัญญัติไว้ในมาตรา 909 "อันตัวแลกเงินนั้น ต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้คือ

(1) คำบอกชื่อว่าเป็นตัวแลกเงิน

(2) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวนแน่นอน

(3) ชื่อ หรือยี่ห้อผู้จ่าย

(4) วันถึงกำหนดใช้เงิน

(5) สถานที่ใช้เงิน

(6) ชื่อหรือยี่ห้อผู้รับเงิน หรือคำจดแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ

(7) วันและสถานที่ออกตัวเงิน

(8) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย"

1) คำบอกชื่อว่าเป็นตัวแลกเงิน เป็นรายการสำคัญที่ต้องมี ถ้าไม่มีเอกสารนั้นไม่สมบูรณ์ไม่เป็นตัวแลกเงิน คำบอกชื่อนี้จะใช้ภาษาอะไรก็ได้ ให้ได้ความว่าเป็นตัวแลกเงินเป็นพอ

2) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวนแน่นอน คำสั่งนี้มีลักษณะเป็นคำบังคับ เช่น "ให้จ่ายเงิน" "โปรดจ่ายเงิน" เป็นคำสั่งให้จ่ายเงินเป็นจำนวนที่แน่นอน เช่น ให้จ่ายเงิน 10,000 บาท และคำสั่งนั้นต้องปราศจากเงื่อนไข หากมีเงื่อนไขตัวแลกเงินนั้นไม่สมบูรณ์ เช่น ให้จ่ายเงิน 1,000,000 บาท ถ้าวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ฝนตก ดังนี้ตัวแลกเงินนั้นไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นตัวแลกเงิน

3) ชื่อ หรือยี่ห้อผู้จ่าย ชื่อผู้จ่ายอาจเป็นชื่อตัว ชื่อสกุลของบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ได้ ยี่ห้อผู้จ่ายเป็นชื่อบุคคลที่ใช้ในทางการค้า รายการนี้ต้องมี ถ้าไม่มีย่อมไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นตัวแลกเงิน

4) วันถึงกำหนดใช้เงิน คือวันที่จะใช้เงินตามตัวแลกเงินนั้น ถ้าผู้สั่งจ่ายไม่ได้ระบุไว้ ก็ไม่ทำให้ตัวเงินขาดความสมบูรณ์ เพราะในมาตรา 910 วรรค 2 กำหนดวันถึงกำหนดใช้เงินไว้ดังนี้ "ตัวแลกเงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าตัวใช้เงินเมื่อได้เห็น" และมาตรา 913 ยังได้บัญญัติถึงกำหนดใช้เงินไว้ 4 กรณีด้วยกัน ดังนี้

- (1) ในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ หรือ
- (2) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่วันที่ลงในตัวนั้น หรือ
- (3) เมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็น หรือ
- (4) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น

5) สถานที่ใช้เงิน เมื่อให้ผู้ทรงนำตัวแลกเงินไปยื่นเพื่อให้ผู้จ่ายรับรอง หรือใช้เงิน ถ้ามิได้กำหนดไว้ มาตรา 910 วรรค 3 ให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้จ่ายเป็นสถานที่ใช้เงิน

6) ชื่อหรือยี่ห้อผู้รับเงิน หรือคำจحدแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ ถ้าไม่มีรายการนี้ ถือว่าเอกสารนั้นไม่เป็นตั๋วแลกเงิน

7) วันและสถานที่ออกตั๋วเงิน วันออกตั๋วเงินคือวันที่ถูกระบุลงในตั๋วเงิน แต่มิใช่วันเขียนตั๋วเงิน เช่น เขียนตั๋วเงินวันที่ 16 มกราคม แต่ลงวันที่ในตั๋วเงินวันที่ 20 มกราคม ดังนั้นวันออกตั๋วเงินคือวันที่ 20 มกราคม วิธีการลงวันออกตั๋วเงิน ปกติต้องลงทั้งวัน เดือน และปี และถ้าไม่ได้ลงวันออกตั๋วเงิน กฎหมายกำหนดว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริต จะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้ (มาตรา 910 วรรคสุดท้าย)

สถานที่ออกตั๋วเงิน คือสถานที่ของผู้สั่งจ่าย และถ้ามิได้เขียนไว้ มาตรา 910 วรรค 3 ให้ถือว่าตั๋วเงินนั้นได้ออก ณ ภูมิลำเนาของผู้สั่งจ่าย

8) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย เป็นรายการสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ ถ้าไม่มีเอกสารนั้นไม่เป็นตั๋วแลกเงิน

นอกจากรายการต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีข้อความบางอย่างที่กฎหมายยอมให้เกิดผลได้ตามที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังเขียนไว้ในตั๋วเงิน โดยไม่ถือว่าข้อความนั้นเสียเปล่า ดังนี้

มาตรา 899 "ข้อความอันใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเขียนลงในตั๋วเงิน ท่านว่าข้อความอันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตั๋วเงินนั้นไม่"

มาตรา 915 "ผู้สั่งจ่ายตั๋วแลกเงินและผู้สลักหลังคนใด ๆ ก็ดี จะจดข้อกำหนดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ลงไว้ชัดแจ้งในตัวนั้นก็ใช้ได้ คือ

- (1) ข้อกำหนดคลังหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้ทรงตั๋วเงิน
- (2) ข้อกำหนดยอมลดละให้แก่ผู้ทรงตั๋วเงินซึ่งหน้าที่ทั้งหลายอันผู้ทรงจะพึงต้องมีแก่ตนบางอย่างหรือทั้งหมด"

1) ข้อกำหนดคลังหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้ทรงตัวเงิน ข้อ
กำหนดคลังเป็นข้อความที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง ไม่ต้องการจะผูกพันรับผิด
ตามเนื้อความแห่งตัวเงินนั้นต่อผู้ทรง เช่น เขียนว่า ปราศจากการไต่เบียด หรือหากผู้
จ่ายไม่ยอมจ่าย ข้าพเจ้าจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น ส่วนข้อจำกัดความรับผิด เป็นข้อ
กำหนดที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังต้องการจะเข้าผูกพันรับผิดเพียงบางส่วน เช่น ตัว
เงินจำนวน 10,000 บาท ก. ผู้สลักหลังลงข้อกำหนดในตัวเงินขอรับผิดชอบเพียง 5,000
บาท เช่นนี้ผู้ทรงมีสิทธิไต่เบียด ก. 5,000 บาท

2) ข้อกำหนดยอมลดละให้แก่ผู้ทรงตัวเงินซึ่งหน้าที่ทั้งหลายอันผู้ทรงจะพึง
ต้องมีแก่ตน หมายถึงข้อกำหนดลดละหน้าที่ทั้งหลายที่กฎหมายบังคับให้ผู้ทรงต้อง
ทำก่อนไต่เบียด จึงจะมีสิทธิไต่เบียดเอาจากผู้สั่งจ่ายและบรรดาผู้สลักหลังได้ เช่น หน้าที่
ที่ผู้ทรงจะต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรอง หรือการไม่ใช้เงินเมื่อตัวเงินขาดความ
เชื่อถือ หรือหน้าที่ที่ผู้ทรงจะต้องให้คำบอกกล่าว การที่ตัวขาดความเชื่อถือนั้นต่อผู้
สลักหลังถัดตนขึ้นไป กับทั้งผู้สั่งจ่ายด้วยข้อความที่ใช้กัน เช่น ไม่ต้องทำคำคัดค้าน
หรือคำบอกกล่าวยกเว้น ข้อความดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้สำหรับคู่กรณีทุกคนใน
ตัวเงินนั้น แต่ถ้าผู้สลักหลังคนหนึ่งคนใดยอมลดละหน้าที่เช่นนั้น ก็ย่อมมีผลเฉพาะ
ผู้สลักหลังคนนั้นเท่านั้น

ความรับผิดชอบของผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง มาตรา 914 "บุคคลผู้สั่งจ่ายหรือ
สลักหลังตัวแลกเงินยอมเป็นอันสัญญาว่า เมื่อตัวเงินนั้นได้นำขึ้นโดยชอบแล้วจะมีผู้
รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตัวเงิน ถ้าและตัวแลกเงินนั้นเขาไม่เชื่อถือโดย
ไม่ยอมรับรองก็ดี หรือไม่ยอมจ่ายเงินก็ดี ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังก็จะใช้เงินแก่ผู้
ทรง หรือแก่ผู้สลักหลังซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินตามตัวนั้น ถ้าหากว่าได้ทำถูกต้อง
ตามวิธีการในข้อไม่รับรองหรือไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว" หมายความว่า ความรับผิดชอบของ
ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังที่มีต่อผู้ทรงหรือผู้สลักหลังคนซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินจะ

เกิดขึ้นเมื่อตัวแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือ เพราะผู้จ่ายไม่ยอมรับรองหรือไม่ยอมใช้เงินตามตัวแลกเงินนั้น แต่ผู้ทรงต้องได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินตามกฎหมายเสียก่อน จึงจะมีสิทธิฟ้องบังคับเอาจากผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังได้

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ค. ค. สลักหลังและส่งมอบตัวนั้นแก่ ง. ง. นำตัวนั้นไปสลักหลังต่อให้ จ. จ. นำตัวนั้นสลักหลังชำระหนี้แก่ ฉ. ฉ. นำตัวไปให้ ข. ผู้จ่ายรับรอง ข. ไม่ยอมรับรอง ดังนี้ได้ชื่อว่าตัวขาดความเชื่อถือ หาก ฉ. ผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดแล้ว ย่อมมีสิทธิฟ้องบังคับ ก. ผู้ส่งจ่าย ค. ง. และ จ. ผู้สลักหลัง และทั้งหมดต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อ ฉ. ซึ่ง ฉ. อาจเลือกฟ้องบังคับหนี้เงินเต็มจำนวนเอากับคนหนึ่งคนใดก่อนหรือหลังก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงลำดับที่ หรือจะฟ้องร่วมกันก็ได้ ถ้า ฉ. บังคับเอากับ ง. หาก ง. ใช้เงินให้ ฉ. ไปแล้ว ง. ก็ได้เข้าสวมสิทธิ ฉ. บังคับเอากับ ก. ผู้ส่งจ่าย หรือ ค. ผู้สลักหลังคนก่อนได้

การสลักหลัง หมายถึง การที่ผู้ทรงลงลายมือชื่อตนเอง จะเป็นด้านหน้าหรือด้านหลังก็ได้ แล้วส่งมอบตัวให้แก่ผู้รับโอนไป เพื่อโอนสิทธิในตัวนั้น ลักษณะสำคัญของการสลักหลังมีดังนี้

1) ต้องสลักหลังโดยปราศจากเงื่อนไข มาตรา 922 วรรค 1 "การสลักหลังนั้นต้องให้เป็นข้อความอันปราศจากเงื่อนไข ถ้าและวางเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด ท่านให้ถือเสมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย" การสลักหลังมีเงื่อนไขหมายความว่า ตัวแลกเงินนั้นจะเป็นผลต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นในอนาคตและไม่แน่นอน เช่น ก. สลักหลังโอนตัวให้ ข. โดยระบุว่า "ให้การสลักหลังครั้งนี้เป็นผลต่อเมื่อสินค้าที่ ก. ซื้อจาก ข. มาถึงบ้านโดยเรียบร้อยก่อน" ดังนี้กฎหมายให้ถือว่าเงื่อนไขในการสลักหลังมิได้เขียนลงไว้เลย ตัวแลกเงินสมบูรณ์และการสลักหลังถูกต้อง

2) ต้องเป็นการสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ทั้งหมดตามเนื้อความในตัวเงิน มาตรา 922 วรรค 2 "อนึ่ง การสลักหลังโอนแต่บางส่วน ท่านว่าเป็นโมฆะ" ถ้า สลักหลังโอนแต่เพียงบางส่วน การสลักหลังนั้นตกเป็นโมฆะ ถือว่ามีได้สลักหลัง โอนตัวนั้นให้แก่ผู้รับสลักหลังเลย เช่น ก. ผู้ทรงตัวแลกเงินฉบับหนึ่งราคา 10,000 บาท ก. เป็นหนี้ ข. 8,000 บาท ก. จึงสลักหลังโอนตัวนั้นให้ ข. จำนวน 8,000 บาท ดังนี้ การสลักหลังนั้นเป็นโมฆะ ผลคือ ข. มิได้เป็นผู้ทรงตัวนั้น ก. ยังอยู่ในฐานะผู้ ทรงตัวฉบับนั้นถ้าได้ตัวนั้นไว้ในครอบครองอีก

3) การสลักหลังระบุห้ามสลักหลังไว้ มาตรา 923 "ผู้สลักหลังคนใดระบุ ข้อความห้ามสลักหลังสืบไปลงไว้แล้ว ผู้สลักหลังคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบคด อันเขาสลักหลังตัวแลกเงินนั้นให้ไปในภายหลัง" หากผู้รับสลักหลังฝ่าฝืนข้อห้าม ทำการสลักหลังโอนต่อไปอีก ผลคือ ผู้สลักหลังที่ระบุข้อความห้ามโอนไว้ไม่ต้อง รับผิดชอบต่อผู้ทรงคนสุดท้ายตลอดจนบรรดาผู้สลักหลังทั้งหลายที่สลักหลังภายหลังผู้ สลักหลังที่ถูกระบุห้ามโอนนั้น แต่ยังคงรับผิดชอบต่อผู้รับสลักหลังคนที่สลักหลังโอน ไปให้ ข้อความห้ามโอนอาจะระบุว่า เปลี่ยนมือไม่ได้ ห้ามโอน จ่ายให้ ก. เท่านั้น

ตัวอย่าง ก. เป็นผู้ทรงตัวในฐานะผู้รับเงิน สลักหลังโอนตัวนั้นให้ ข. พร้อม ระบุข้อความห้าม ข. สลักหลังลงไว้ในตัวด้วย ต่อมา ข. นำตัวนั้นไปสลักหลังให้ ค. ดังนี้ ก. ไม่ต้องรับผิดชอบต่อ ค. ผู้ทรง แต่ยังคงต้องรับผิดชอบต่อ ข. ซึ่งเป็นผู้ที่ ก. โอนให้ เพียงคนเดียว ส่วน ค. มีสิทธิไต่เบี่ยเอาจาก ข. ได้

4) สิทธิของผู้รับสลักหลังตัวแลกเงินเมื่อสิ้นเวลาคัดค้านการไม่รับรองหรือ การไม่ใช้เงิน มาตรา 924 วรรค 1 "ถ้าตัวแลกเงินสลักหลังต่อเมื่อสิ้นเวลาเพื่อคัด ค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินนั้นแล้วไซ้ ท่านว่าผู้รับสลักหลังยอมได้ไปซึ่ง สิทธิแห่งการรับรองตามแต่มีต่อผู้จ่าย กับสิทธิไต่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้ซึ่งสลักหลังตัว เงินนั้นภายหลังที่สิ้นเวลาเช่นนั้น" มีผลต่อผู้รับสลักหลัง 2 ประการ

(1) ผู้รับสลากหลังยังได้สิทธิที่จะยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองได้อีกในกรณีที่ยังมี
ผู้รับรอง .

(2) ผู้รับสลากหลังยังมีสิทธิเฉพาะที่จะไล่เบี้ยเอาจากบรรดาผู้สลากหลังตัว
นั้น ภายหลังจากที่สิ้นเวลาคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินเท่านั้น เพราะสลา
กหลังโดยรู้ถึงข้อผูกพันอยู่แล้ว

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ค. ค. สลากหลังโอนตัวนั้นส่ง
มอบให้ ง. ต่อมา ง. นำตัวยื่นให้ ข. รับรอง ข. ไม่ยอมรับรอง ง. มิได้ทำคำคัด
ค้านการไม่รับรองในวันนั้น หรือ 3 วันต่อมา (รวม 4 วัน) จากนั้น ง. นำตัวไป
สลากหลังโอนต่อให้ จ. จ. นำตัวสลากหลังต่อให้ ฉ. เช่นนี้ ฉ. ในฐานะผู้รับสลา
กหลังยังได้สิทธิที่จะยื่นตัวนั้นให้ ข. รับรองได้อีก และยังคงมีสิทธิไล่เบี้ย ง. และ จ.
ซึ่งเป็นผู้สลากหลังภายหลังจากที่สิ้นเวลาทำคำคัดค้านการไม่รับรองนั้น แต่ ฉ. ไม่มีสิทธิ
ไล่เบี้ย ก. และ ค. เพราะ ง. มิได้ทำคำคัดค้านแต่แรก ก. และ ค. จึงหลุดพ้นจาก
ความรับผิด

5) สิทธิของผู้รับสลากหลังตั๋วแลกเงินที่ได้มีการคัดค้านการไม่รับรองหรือ
การไม่ใช้เงินแล้ว มาตรา 924 วรรค 2 "แต่ถ้าตัวเงินนั้นได้มีคัดค้านการไม่รับรอง
หรือการไม่ใช้เงินมาแต่ก่อนสลาหลังแล้วไซ้ ท่านว่าผู้รับสลาหลังย่อมได้ไปแต่
เพียงสิทธิของผู้ซึ่งสลาหลังให้แก่ตนอันมีต่อผู้รับรอง ต่อผู้สั่งจ่าย และต่อบรรดาผู้
ที่สลาหลังตัวเงินนั้นมาก่อนย้อนขึ้นไปจนถึงเวลาคัดค้านเท่านั้น" ผู้รับสลาหลังยังมี
สิทธิเหมือนผู้ทรงเดิม ในอันที่จะไล่เบี้ยผู้สั่งจ่าย ผู้สลาหลังคนก่อน ๆ ที่จะมีการทำ
คำคัดค้าน รวมตลอดจะบังคับเอากับผู้รับรองได้ด้วย แต่ผู้รับสลาหลังไม่มีสิทธิไล่
เบี้ยผู้สลาหลังภายหลังจากที่ได้ทำคำคัดค้านแล้ว

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่าย ค. ค. สลากหลังโอนให้ ง. ง. นำตัว
นั้นยื่นให้ ข. รับรอง ข. ไม่ยอมรับรอง ง. ได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองถูกต้อง
แล้ว จากนั้น ง. สลากหลังโอนตัวให้ จ. จ. สลากหลังต่อให้ ฉ. เช่นนี้ ฉ. ผู้รับสลัก
หลังมีสิทธิไล่เบี้ย ก. และ ค. ได้ เพราะเป็นคู่สัญญาก่อนที่ได้ทำคำคัดค้านไว้ตาม
ระเบียบแล้ว แต่ ฉ. ไม่มีสิทธิไล่เบี้ย ง. และ จ. เพราะเป็นผู้สลักหลังภายหลังจาก
ทำคำคัดค้านแล้ว

การสลักหลังนั้น กฎหมายวางหลักไว้ว่า การสลักหลังยอมโอนไปซึ่งบรรดา
สิทธิอันเกิดแต่ตัวเงินนั้น หมายความว่า ผู้รับสลักหลังยอมมีสิทธิในฐานะผู้ทรงซึ่ง
จะเรียกเก็บเงินตามตัวนั้นได้ และมีสิทธิที่จะโอนต่อไปให้ใครก็ได้ แต่มีข้อยกเว้นที่
ผู้รับสลักหลังไม่มีอำนาจที่จะเรียกเก็บเงินตามตัวเอามาเป็นของตนได้ หรือไม่มี
อำนาจที่จะโอนตัวต่อไปได้โดยผู้รับโอนมีสิทธิในตัวเหมือนผู้ทรงตัวทั่ว ๆ ไป มีอยู่
2 กรณี คือ

1) กรณีสลักหลังให้ผู้รับสลักหลังเพื่อเป็นตัวแทน มาตรา 925 "เมื่อใด
ความที่สลักหลังมีข้อกำหนดว่า "ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ" ก็คือ "เพื่อเรียกเก็บ" ก็คือ "ใน
ฐานะจัดการแทน" ก็คือ หรือความสำนวนอื่นใดอันเป็นปริยายว่าตัวแทนไซ้ ท่านว่าผู้
ทรงตั๋วแลกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น แต่ว่าจะสลักหลัง
ได้เพียงในฐานะเป็นตัวแทน

ในกรณีเช่นนี้ คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบจะต่อสู้ผู้ทรงได้แต่เพียง
ด้วยข้อต่อสู้อันจะพึงใช้ได้ต่อสู้สลักหลังเท่านั้น" ผู้รับสลักหลังนั้นสามารถเรียก
เก็บเงินจากลูกหนี้ตามตัวนั้นได้ แต่ผู้ทรงจะต้องนำเงินไปให้แก่ผู้ซึ่งสลักหลังให้ตน
มาเก็บเงิน เพราะเป็นกรณีที่ผู้รับสลักหลังเป็นตัวแทนของผู้สลักหลังนั่นเอง ถ้าลูก
หนี้ตามตัวมีข้อต่อสู้กับผู้สลักหลัง ลูกหนี้นั้นก็สามรถจะยกมาต่อสู้กับผู้ทรงผู้รับ
สลักหลังได้ และผู้รับสลักหลังในฐานะตัวแทนนั้น ถ้าต้องการจะโอนตัวต่อไปก็

โอนได้เฉพาะในฐานะตัวแทนเท่านั้น คือผู้รับโอนคนต่อไปก็ต้องอยู่ในฐานะตัวแทนเช่นกัน

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ค. ค. สลักหลังโอนให้ ง. โดยระบุข้อความว่า "จ่าย ง. ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ" ตัวขาดความเชื่อถือเพราะ ข. ผู้จ่ายไม่รับรอง ง. มีสิทธิทำคำคัดค้านแทน ค. และเรียกเก็บเงินโดยไล่เบี้ยเอาจาก ก. แทน ค. ได้ หาก ก. เป็นเจ้าหนี้ ง. ก. จะยกหนี้ขึ้นต่อสู้ ง. ไม่ได้ เพราะ ง. ทำแทน ค. แต่ถ้า ก. มีข้อต่อสู้ ค. เพียงใด เช่น ก. ถูก ค. ใช้กลฉ้อฉลให้ออกตั๋วให้ เช่นนี้ ก. มีสิทธิยกข้อนั้นขึ้นต่อสู้ ง. ได้

2) กรณีสลักหลังให้ผู้รับสลักหลังเพื่อจํานำและสิทธิของผู้รับสลักหลังซึ่งเป็นผู้รับจํานำ มาตรา 926 "เมื่อใดความที่สลักหลังมีข้อความกำหนดว่า "ราคาเป็นประกัน" ก็คือ "ราคาเป็นจํานำ" ก็คือ หรือข้อกำหนดอย่างอื่นใดอันเป็นปริยายว่าจํานำ ไซ้ ท่านว่าผู้ทรงตั๋วแลกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น แต่ถ้าผู้ทรงสลักหลังตัวนั้น ท่านว่าการสลักหลังยอมใช้ได้เพียงในฐานะเป็นคำสลักหลังของตัวแทน

คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้สลักหลังนั้นได้ไม่ เว้นแต่การสลักหลังจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล" ตัวแลกเงินที่สั่งจ่ายล่วงหน้าสามารถจํานำกันได้ด้วยการนำตัวแลกเงินนั้นไปมอบไว้เป็นประกันการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยผู้สลักหลังจะใช้ข้อความว่า "ราคาเป็นประกัน" หรือ "ราคาเป็นจํานำ" หรือ "สลักหลังเพื่อจํานำ" เมื่อได้มอบตัวนั้นแล้วผู้รับจํานำย่อมอยู่ในฐานะผู้ทรงตั๋วแลกเงินนั้น และมีสิทธิตามตัวนั้นเช่นเดียวกับผู้ทรงทุกประการ เช่น ทำคำคัดค้าน หรือไล่เบี้ยเพื่อนำเงินนั้นมาชดใช้ตามมูลหนี้ที่รับจํานำ แต่จะสลักหลังโอนต่อไปไม่ได้ หากสลักหลังโอนต่อไป ก็ไม่มีผลเป็นการโอนสิทธิในตัว แต่การสลักหลังโอนของผู้ทรงที่รับจํานำอยู่ในฐานะเป็นคำสลักหลังของตัวแทน

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. 100,000 บาท ต่อมา ค. เป็นหนี้ ง. 90,000 บาท ค. จึงสลักหลังจำนำตัวนั้นแก่ ง. โดยระบุข้อกำหนดในการสลักหลังว่า "ราคาเป็นจำนำแก่ ง." เช่นนี้ ง. จึงเป็นผู้ทรงมีสิทธินำตัวนั้นให้ ข. รับรองหรือใช้เงิน แต่ ง. จะโอนตัวนั้นเพื่อชำระหนี้ของคุณไม่ได้ หากโอนไป ง. ก็อยู่ในฐานะเป็นเพียงตัวแทนของ ค. กล่าวคือ สลักหลังแทน ค. นั่นเอง ผู้รับสลักหลังจึงไม่ได้รับโอนสิทธิในตัวนั้น และถ้าตัวขาดความเชื่อถือ ง. มีสิทธิทำคำคัดค้านและไล่เบี้ย ก. ผู้สั่งจ่ายได้เต็ม 100,000 บาท ง. คงหักไว้ตามมูลหนี้จำนำ 90,000 บาท และอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย เงินที่เหลือ ง. ต้องคืนให้ ค. ไป

ถ้าผู้ทรงในฐานะผู้รับจำนำใช้สิทธิไล่เบี้ยคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบในตัวนั้น คู่สัญญาเหล่านั้นจะต่อสู้ผู้ทรง (ผู้รับจำนำ) ด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้สลักหลัง (ผู้จำนำ) ไม่ได้ เว้นแต่การสลักหลังจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉลระหว่างผู้สลักหลังกับผู้ทรง

ตัวอย่าง จากตัวอย่างเดิม ง. ไล่เบี้ย ก. หาก ก. มีข้อต่อสู้อย่างไรกับ ค. อยู่ก่อน เช่น เดิม ก. เป็นลูกหนี้ ค. แต่หลังจากออกตั๋วแล้ว ก. กลับเป็นเจ้าของหนี้ ค. ดังนี้ ก. ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อขอหักกลบลบหนี้กับ ง. ไม่ได้ เพราะ ง. มิใช่ตัวแทนของ ค. แต่ ง. ใช้สิทธิไล่เบี้ยในนามของตนเอง เว้นแต่ ก. จะพิสูจน์ได้ว่า ค. คบคิดกับ ง. เพื่อฉ้อฉล ก. แต่ถ้า ก. มีข้อต่อสู้อย่างไรกับ ง. แล้ว ก. ย่อมยกขึ้นต่อสู้ ง. ได้ เพราะ ก. มิได้ยกข้อต่อสู้โดยอาศัยความเกี่ยวพันใด ๆ ระหว่างตนกับ ค. แต่ยกต่อสู้ ง. ผู้รับจำนำโดยตรง

3. การรับรองตั๋วเงิน

การรับรอง หมายถึง การแสดงเจตนาของผู้จ่ายในอันที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สั่งจ่ายในตั๋วแลกเงินนั้น แม้ผู้จ่ายจะเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในฐานะคู่สัญญาในตัวเงินด้วย แต่ผู้จ่ายนั้นก็ยังไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบ จนกว่าผู้จ่ายจะได้ลงลายมือชื่อรับ

รองตัวนั้น เช่นนี้ฐานะของผู้จ่ายจะเปลี่ยนมาเป็นผู้รับรองและต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ขั้นต้นต่อผู้ทรง และการรับรองนั้นมีได้เฉพาะตัวผู้จ่ายเท่านั้น บุคคลอื่นจะลงลายมือชื่อรับรองตัวเงินไม่ได้ ถึงลงไปก็ไม่มีผลเป็นการรับรองตัวแต่อย่างใด

การลงลายมือชื่อของผู้จ่ายในตัวแลกเงินจะต้องลงด้านหน้าตัวเท่านั้น ตามมาตรา 931 "การรับรองนั้นพึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ในด้านหน้าแห่งตัวแลกเงินเป็นถ้อยคำสำนวนว่า "รับรองแล้ว" หรือความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อของผู้จ่าย อนึ่งแต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้าแห่งตัวแลกเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้ว" ตัวอย่าง ข้อความที่ผู้จ่ายจะลงในตัวมีเช่น "รับรองแล้ว" "รับรองจะใช้เงิน" "ยินยอมรับเงิน"

กำหนดระยะเวลาในการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรอง มาตรา 927 "อันตัวแลกเงินนั้นจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่าย ณ ที่อยู่ของผู้จ่าย เพื่อให้รับรองเมื่อไร ๆ ก็ได้ จนกว่าจะถึงเวลากำหนดใช้เงิน และผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นหรือเพียงแต่ผู้ที่ได้ตัวนั้นไว้ในครอบครองจะเป็นผู้นำไปยื่นก็ได้

ในตัวแลกเงินนั้น ผู้ส่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่าให้นำยื่นเพื่อรับรองโดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น หรือไม่กำหนดเวลาก็ได้

ผู้ส่งจ่ายจะห้ามการนำตัวแลกเงินยื่นเพื่อรับรองก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นตัวเงินอันได้ออกสั่งให้ใช้เงินเฉพาะ ณ สถานที่อื่นใดอันมิใช่ภูมิลำเนาของผู้จ่าย หรือได้ออกสั่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น

อนึ่ง ผู้ส่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่ายังมีให้นำตัวยื่นเพื่อรับรองก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่งก็ได้

ผู้สตั้กหลังทุกคนจะลงข้อกำหนดไว้ว่า "ให้นำตัวเงินยื่นเพื่อรับรองโดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น หรือไม่กำหนดเวลาก็ได้ เว้นแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ห้ามการรับรอง"

ก่อนถึงกำหนดเวลาใช้เงินวันใดวันหนึ่ง ผู้ทรงจะนำตัวไปยื่นให้แก่ผู้จ่ายเพื่อรับรองตัวนั้นได้ โดยผู้ทรงจะเป็นผู้นำไปเองหรือมอบให้ผู้แทนที่ได้ครอบครองตัวนั้นไว้โดยชอบเป็นผู้นำตัวนั้นไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก่อนก็ได้ เว้นแต่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สตั้กหลังจะกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ข้อกำหนดดังกล่าวที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สตั้กหลังลงไว้ในด้านหนึ่งด้านใดของตัวแลกเงินนั้นมีดังนี้

1) ลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวยื่นเพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น เช่น ผู้สั่งจ่ายออกตัวแลกเงินให้ผู้ทรงโดยกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวยื่นให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 7 วันนับแต่วันออกตัว

2) ลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวยื่นเพื่อรับรอง โดยไม่กำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น ดังนี้ผู้ทรงจะยื่นให้ผู้จ่ายรับรองเมื่อไรก็ได้ก่อนตัวถึงกำหนด

3) ลงข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้ทรงนำตัวยื่นเพื่อรับรองจนถึงกำหนดวันหนึ่งวันใด เช่น ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. และได้ลงข้อกำหนดห้าม ค. นำตัวนั้นไปยื่นให้ ข. รับรองก่อนวันที่ 19 มกราคม

ผู้สั่งจ่ายจะห้ามผู้ทรงมิให้นำตัวแลกเงินยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้ แต่มีข้อยกเว้นที่ผู้สั่งจ่ายจะห้ามผู้ทรงมิให้นำตัวยื่นให้ผู้จ่ายรับรองไม่ได้ ในกรณีที่ตัวแลกเงินนั้นเป็นตัวแลกเงินประเภทหนึ่งประเภทใด ดังนี้

1) ตัวแลกเงินที่ได้ออกสั่งให้ใช้เงิน ณ สถานที่อื่นนอกจากภูมิลำเนาของผู้จ่าย เพราะปกติสถานที่ใช้เงินมักจะเป็นภูมิลำเนาของผู้จ่าย

2) ตัวแลกเงินที่ได้ออกสั่งให้ใช้เงินในเวลาหนึ่งเวลาใดนับแต่ได้เห็น เพราะเป็นตัวแลกเงินประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงต้องนำไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง

อยู่แล้ว ตามมาตรา 928 "ผู้ทรงตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นนั้น ต้องนำตัวเงินยื่นเพื่อไว้รับรองภายในหกเดือน นับแต่วันที่ลงในตัวเงิน หรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ระบุไว้" เช่น ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. เมื่อครบ 1 เดือนนับแต่ได้เห็น ข้อความว่า "นับแต่ได้เห็น" คือการที่ผู้ทรงนำตัวไปให้ผู้จ่ายไว้รับรองวันใดก็นับแต่วันนั้นออกไปอีก 1 เดือน จึงเป็นวันถึงกำหนดใช้เงิน

การรับรอง มาตรา 935 "อันการรับรองนั้นย่อมมีได้สองสถาน คือรับรองตลอดไป หรือรับรองเบี่ยงบ่าย

การรับรองตลอดไป คือยอมตกลงโดยไม่แก่ง้างคำสั่งของผู้สั่งจ่ายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย

ส่วนการรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น กล่าวเป็นเนื้อความทำผลแห่งตัวเงินให้แก่ไปจากที่เขียนสั่งไว้

กล่าวโดยเฉพาะก็คือว่า ถ้าคำรับรองมีเงื่อนไขก็ดี หรือรับรองแต่เพียงบางส่วนก็ดี ท่านว่าเป็นรับรองเบี่ยงบ่าย"

การรับรองมี 2 วิธี คือ

1) การรับรองตลอดไป หมายถึง การที่ผู้จ่ายรับรองจะจ่ายเงินทั้งหมดตามจำนวนที่ปรากฏในตัวเงินโดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ

2) การรับรองเบี่ยงบ่าย หมายถึง การรับรองที่ผิดแผกไปจากที่ผู้สั่งจ่ายเขียนไว้ กล่าวคือ ผู้สั่งจ่ายรับรองการจ่ายเงินโดยมีเงื่อนไข หรือรับรองแต่เพียงบางส่วน

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน 100,000 บาท แก่ ค. ค. นำตัวไปให้ ข. รับรอง ข. อาจรับรองโดยระบุว่า "จะจ่ายเงินต่อเมื่อได้ตรวจรับสินค้าไว้ครบถ้วน" เช่นนี้เป็นการรับรองแบบมีเงื่อนไข หรือ ข. อาจรับรองโดยระบุว่า "รับรองจะจ่ายให้ 90,000 บาท" ก็เรียกว่ารับรองบางส่วน

ผลของการรับรองเบี่ยงบ่าย มาตรา 936 "คำรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น ผู้ทรงตัว แลกเงินจะบอกปิดเสียก็ได้ และถ้าไม่ได้คำรับรองอันไม่เบี่ยงบ่าย จะถือเอาว่าตัว เงินนั้นเป็นอันขาดความเชื่อถือรับรองก็ได้"

ถ้าผู้ทรงรับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่าย และผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัถหลังมิได้ให้อำนาจ แก่ผู้ทรงโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้รับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่ายเช่นนั้นก็ดี หรือไม่ยินยอมด้วยในภายหลังก็ดี ท่านว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัถหลังนั้น ๆ ย่อมหลุด พ้นจากความรับผิดชอบตามตัวเงินนั้น แต่บทบัญญัติทั้งนี้ท่านมิให้ใช้ไปถึงการรับรองแต่ บางส่วนซึ่งได้บอกกล่าวก่อนแล้วโดยชอบ

ถ้าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัถหลังตัวเงินรับคำบอกกล่าวการรับรองเบี่ยงบ่ายแล้วไม่ ได้แย้งไปยังผู้ทรงภายในเวลาอันสมควร ท่านให้ถือว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัถหลังนั้น เป็นอันได้ยินยอมด้วยการนั้นแล้ว" ผู้ทรงมีสิทธิบอกปิดการรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น ได้ และให้ถือว่าตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่มีการรับรอง เป็นผลให้ผู้ทรงสามารถ ทำคำตัดค้ำและไต่เบี่ยผู้ต้องรับผิดชอบตัวคนอื่น ๆ ต่อไปได้ก่อนวันตัวถึงกำหนด ใช้จ่ายเงิน

ในกรณีที่ผู้ทรงยอมรับการรับรองเบี่ยงบ่าย จะมีผลและวิธีการปฏิบัติดังนี้

กรณีการรับรองเบี่ยงบ่ายอย่างมีเงื่อนไข ถ้าผู้ทรงยอมรับเอาโดยที่ผู้ส่งจ่าย หรือผู้สัถหลังมิได้ให้อำนาจหรือให้ความยินยอมไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย หากต่อมาตัวนั้นไม่มีการใช้จ่ายเงินตามคำรับรองเบี่ยงบ่ายอย่างมีเงื่อนไขแล้ว ผู้ส่งจ่าย หรือผู้สัถหลังเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ หากผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัถหลังคนใด ให้อำนาจหรือยินยอมต่อผู้ทรงแล้ว ผู้นั้นผู้เดียวที่ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบ

ตัวอย่าง ค. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. สัถหลังโอนตัวให้ ง. ง. นำตัวไปให้ ข. รับรอง ข. รับรองว่า "จะจ่ายเงินต่อเมื่อมีเงินของผู้ส่งจ่ายเหลือพอ อยู่ในบัญชีของข้าพเจ้า" ดังนี้ถือว่า ข. รับรองเบี่ยงบ่ายอย่างมีเงื่อนไข ง. มีสิทธิ บอกปิดไม่รับและถือว่าตัวขาดความเชื่อถือ ถ้า ง. ยอมรับเอาตัวนั้นโดยที่ ก. หรือ ค.

มิได้มอบอำนาจให้ความยินยอมอย่างใด ๆ หากต่อมา ข. ไม่ใช่เงินตามตัวนั้น ง. จะบังคับไล่เบี้ยเอา กับ ก. และ ค. ไม่ได้ แต่หาก ก. มอบอำนาจหรือให้ความยินยอมให้ ง. รับรองคำรับรองนั้น เช่นนี้ ก. ย่อมไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

กรณีการรับรองเบี่ยงบางส่วน ถ้าผู้ทรงยอมรับกฎหมายกำหนดหน้าที่ผู้ทรงที่จะต้องบอกกล่าวไปยังผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังเสียก่อน โดยที่ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ก็ยังคงต้องรับผิดชอบตามจำนวนเงินในตัวนั้นทุกประการ

ตัวอย่าง จากตัวอย่างเดิม ถ้า ข. รับรองจะจ่ายเพียงบางส่วนไม่เต็มตามจำนวนเงินในตัว ง. ก็ยังคงมีสิทธิบอกปิดไม่รับและถือว่าตัวขาดความเชื่อถือ แต่ถ้า ง. ยอมรับ ง. จะต้องบอกกล่าวไปยัง ก. และ ค. ให้ทราบก่อน ถึงแม้ ก. และ ค. จะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม ก. และ ค. ก็ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบเพื่อความเต็มแห่งตัวนั้น

วิธีนำตัวเงินยื่นเพื่อรับรอง มาตรา 929 "ภายในบังคับบทบัญญัติมาตรา 927 ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะยื่นตัวเงินแก่ผู้จ่ายได้ในทันทีเพื่อให้รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง ไซ้ ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน"

มาตรา 930 "ในการยื่นตัวแลกเงินเพื่อให้เขารับรองนั้น ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวนั้นให้ไว้ในมือผู้จ่าย

อนึ่ง ผู้จ่ายจะเรียกให้ยื่นตัวแลกเงินแก่ตนอีกเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นแต่วันที่ยื่นครั้งแรกนั้นก็ได้อันห้ามมิให้คู่กรณีที่มีส่วนได้เสียยกเอาการที่มีได้อันบรรณตามคำเรียกอันนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่การเรียกนั้นได้ระบุไว้ในคำคัดค้าน"

ตัวแลกเงินฉบับใดที่ไม่มีกำหนดเวลาบังคับให้ยื่นหรือไม่มีข้อห้ามนำยื่นเพื่อรับรอง หากผู้ทรงได้ตัวแลกเงินนั้นมาย่อมมีสิทธิยื่นตัวนั้นให้แก่ผู้จ่ายรับรองได้ในทันทีที่ได้รับโอนตัวมา เพื่อจะได้ทราบว่าผู้จ่ายจะรับรองหรือไม่ ถ้าผู้จ่ายไม่รับรอง

ภายใน 24 ชั่วโมงถือว่าตัวขาดความเชื่อถือ ผู้ทรงก็มีสิทธิทำคำคัดค้านตามกฎหมาย เพื่อจะไล่เบี้ยผู้ต้องรับผิดชอบต่อไป

เวลาที่ผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองนั้น ผู้จ่ายอาจขอเก็บตัวนั้นไว้ ดังนี้ถ้าผู้ทรงไม่ไว้วางใจ กฎหมายก็ให้สิทธิผู้ทรงที่ไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวนั้นไว้กับผู้จ่าย เพราะเมื่อตัวนั้นมีการรับรองแล้ว ผู้ทรงยังจะต้องนำตัวนั้นกลับมาคืนให้ผู้รับรองใช้เงินอีก ตามวันที่ถึงกำหนดใช้เงิน

ผู้ทรงอำนาจนำตัวมาให้ผู้จ่ายรับรองได้อีกเป็นครั้งที่ 2 นับจากครั้งแรกที่ได้ รับการปฏิเสธ และแสดงให้เห็นว่ากฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้จ่ายมีสิทธิผิดก่อนก่อน การรับรองได้ โดยผู้จ่ายจะเรียกให้ผู้ทรงยื่นตัวแลกเงินอีกเป็นครั้งที่ 2 ในวันรุ่งขึ้น นับแต่วันที่ยื่นครั้งแรกนั้นก็ได้อีก

การที่ผู้ทรงจะยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองอีกนั้นเป็นสิทธิของผู้ทรงที่จะยื่นหรือไม่ ก็ได้ การที่ผู้ทรงไม่นำตัวไปยื่นอีกครั้งหนึ่ง คู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวนั้นก็ไม้อาจ ขอกข้อต่อสู้ขึ้นต่อสู้ปฏิเสธความรับผิดชอบของคนที่มิต่อผู้ทรงได้ เว้นแต่ได้มีการระบุไว้ใน คำคัดค้านว่า ผู้จ่ายได้เรียกให้ผู้ทรงยื่นตัวอีกเป็นครั้งที่ 2 แต่ผู้ทรงไม่ยื่น ดังนี้คู่ สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวนั้นย่อมยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบ คนได้

วิธีการรับรอง

1) มาตรา 931 "การรับรองนั้นพึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ในด้านหน้าแห่งตัว แลกเงินเป็นถ้อยคำสำนวนว่า "รับรองแล้ว" หรือความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกัน นั้น และลงลายมือชื่อของผู้จ่าย อนึ่งแต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้า แห่งตัวแลกเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้ว"

กฎหมายได้กำหนดแบบของการรับรองไว้ โดยกำหนดให้ผู้จ่ายลงข้อความ ว่า "รับรองแล้ว" หรือข้อความทำนองเดียวกัน เช่น "รับรองจะใช้เงิน" "ยินยอมใช้"

เงิน" และให้ผู้จ่ายลงลายมือชื่อของตนบนด้านหน้าแห่งตัวเงินนั้น และอาจจะลงวันที่รับรองไว้หรือไม่ก็ได้ หรือเพียงแต่ผู้จ่ายลงลายมือชื่อของตนบนด้านหน้าแห่งตัวเงินโดยไม่จำเป็นต้องลงข้อความอย่างใด ๆ เลยก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้วเช่นกัน และเมื่อผู้จ่ายลงลายมือชื่อรับรองจะจ่ายเงินตามวิธีการดังกล่าวแล้ว มีผลให้ฐานะของผู้จ่ายเปลี่ยนเป็นผู้รับรอง และเป็นคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับผิดชอบหนี้ความที่ตนรับรองในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นด้วย

2) มาตรา 933 "ถ้าการรับรองมิได้ลงวันที่ ท่านให้ถือเอาวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อรับรองนั้นเป็นวันรับรอง"

ในกรณีที่เป็นตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาหนึ่งเวลาใดนับแต่ได้เห็นนั้น วันรับรองจึงมีความสำคัญ เพราะจะเป็นจุดเริ่มต้นการนับวันถึงกำหนดใช้เงิน ดังนั้น ถ้าเป็นตัวเงินประเภทดังกล่าวนี้ ถ้าผู้รับรองมิได้ลงวันที่รับรองไว้ กฎหมายให้ถือเอาวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อรับรองนั้นเป็นวันรับรอง

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินลงวันที่ 19 มกราคม ระบุให้ ข. จ่ายเงิน ค. เมื่อครบ 7 วันนับแต่ได้เห็นตัว และ ก. ได้ระบุจำกัดเวลาให้ ค. ยื่นตัวเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ลงในตัว ค. นำตัวไปยื่นให้ ข. รับรองภายใน 10 วัน ข. ลงลายมือชื่อรับรอง แต่มิได้ลงวันที่รับรองไว้ ดังนี้ กฎหมายถือว่า ข. ได้รับรองตัวนี้ในวันที่ 29 มกราคม อันถือเป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อการรับรอง และหากนับต่อไปอีก 7 วันก็จะถึงวันกำหนดใช้เงินคือวันที่ 5 กุมภาพันธ์

ผลของการรับรอง มาตรา 937 "ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเงินแล้วย่อมต้องผูกพันในอันจะจ่ายเงินจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตน"

เมื่อผู้จ่ายรับรองตัวแล้ว ผู้จ่ายจะกลายเป็นผู้รับรอง ซึ่งต้องผูกพันรับผิดชอบตามคำรับรองของตน เมื่อตัวถึงกำหนดเวลาใช้เงิน ผู้ทรงมีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้รับรองใช้เงินตามคำรับรองนั้นในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้น ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการรับรองเบี่ยงบ่ายที่ทำให้ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังหลุดพ้นจากความรับผิดชอบแต่ผู้รับรองก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่

ความพ้นผิดของผู้รับรอง มาตรา 947 "ถ้าตัวแลกเงินมิได้ยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันถึงกำหนดใช้เงิน ท่านว่าผู้รับรองจะเปลื้องตนให้พ้นจากความรับผิดโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตัวนั้นไว้ก็ได้"

ตัวแลกเงินเมื่อมีการรับรองแล้ว และผู้ทรงไม่ไปยื่นให้ผู้รับรองใช้เงินภายในวันที่ถึงกำหนดใช้เงิน ผู้รับรองยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบนั้น แต่ผู้รับรองสามารถปลดเปลื้องความรับผิดของตนได้ ด้วยการวางเงินจำนวนที่ตนรับรองไว้ที่สำนักงานวางทรัพย์ และในกรณีนี้ผู้รับรองไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในจำนวนเงินดังกล่าวให้แก่ผู้ทรงนับตั้งแต่วันที่ได้วางเงินเป็นต้นไป เพราะถือว่าผู้รับรองมิได้เป็นผู้ผิดนัด

4. อาวัล

อาวัล (Aval) หมายถึงการค้ำประกันการใช้เงินตามตัวเงินนั้น ผู้ที่เข้าค้ำประกันการใช้เงินตามตัวนับว่าเป็นคู่สัญญาคนหนึ่ง เรียกว่า "ผู้รับอาวัล" ส่วนคู่สัญญาที่ถูกเข้ารับอาวัลเรียกว่า "ผู้ถูกรับอาวัล" หรือ "ผู้ที่เอาอาวัล"

มาตรา 938 "ตัวแลกเงินจะมีผู้ค้ำประกันรับประกันการใช้เงินทั้งจำนวนหรือแต่บางส่วนก็ได้ ซึ่งท่านเรียกว่า "อาวัล"

อันอวัลนั้นบุคคลภายนอกคนใดคนหนึ่งจะเป็นผู้รับ หรือแม้คู่สัญญาแห่ง
ตัวเงินนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้รับก็ได้"

ผู้ค้ำประกัน คือ ผู้รับอวัล ซึ่งเข้ามาประกันการใช้เงินของกลุ่มสัญญาคนหนึ่ง
คนใดตามตัว โดยจะรับอวัลทั้งจำนวนหรือบางส่วนก็ได้ ข้อความที่แสดงว่าผู้รับ
อวัลขอรับอวัลบางส่วน เช่น ตัวเงินราคา 50,000 บาท ผู้รับอวัลระบุว่า "รับ
ประกันการใช้เงิน 30,000 บาท"

ผู้รับอวัลอาจเป็นบุคคลภายนอกหรือคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวนั้นคน
หนึ่งคนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ทรงและผู้ถูกรับอวัล คู่สัญญาที่ต้อง
รับผิดชอบตัวที่อาจเป็นผู้รับอวัลจะเป็นใครก็ได้ ตั้งแต่ ผู้ส่งจ่าย ผู้รับรอง ผู้สลัก
หลัง แต่การเข้ารับอวัลนั้นต้องได้ทำก่อนตัวจะหมดอายุ เช่น ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง
ข. จ่ายเงิน ค. ค. โอนตั๋วให้ ง. ค. หรือ จ. ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจะเข้ามารับอวัล
ก็ได้

วิธีการรับอวัล มาตรา 939 "อันการรับอวัลย่อมทำให้กันด้วยเขียนลงใน
ตัวเงินนั้นเอง หรือที่ใบประจำต่อ

ในการนี้พึงใช้ถ้อยคำสำนวนว่า "ใช้ได้เป็นอวัล" หรือสำนวนอื่นใดทำนอง
เดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อผู้รับอวัล

อนึ่ง เพียงแต่ลงลายมือชื่อของผู้รับอวัลในด้านหน้าแห่งตัวเงินท่านก็จัดว่า
เป็นคำรับอวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่เป็นลายมือชื่อของผู้จ่ายหรือผู้ส่งจ่าย

ในคำรับอวัลต้องระบุว่ารับประกันผู้ใด หากมิได้ระบุ ท่านให้ถือว่ารับ
ประกันผู้ส่งจ่าย"

วิธีการรับอาวัล ทำได้ 2 วิธี คือ

1) ลงข้อความบนด้านหน้าหรือด้านหลังก็ได้ของตั๋วเงินหรือใบประจำค่อ โดยใช้ข้อความว่า "ใช้ได้เป็นอาวัล" หรือ "ค้ำประกัน" หรือ "รับประกัน" หรือ "ขอประกัน" และต้องลงลายมือชื่อผู้รับอาวัลไว้ด้วย อาจจะมีระบุชื่อผู้ถูกรับอาวัลก็ได้ หากไม่ระบุไว้ให้ถือว่าอาวัลผู้ส่งจ่าย เช่น ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. โดยมี ง. เขียนข้อความว่ารับอาวัล ค. และลงลายมือชื่อ ง. ด้านหลังตัวนั้น ดังนี้ ง. เป็นผู้รับอาวัล

การสลักหลังตั๋วแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่าย (มาตรา 921) โดยไม่ต้องเขียนข้อความดังกล่าวข้างต้นแต่อย่างใด เช่น ก. โอนตั๋วแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือให้ ข. โดยสลักหลังว่า "จ่ายให้ ข." และลงลายมือชื่อส่งมอบตัวนั้นให้ ข. ไป ดังนี้ ก. รับผิดในฐานะผู้รับอาวัลผู้ส่งจ่าย

2) ลงลายมือชื่อผู้รับอาวัลเพียงลำคั่งในด้านหน้าตัวนั้น โดยไม่ต้องลงข้อความอย่างใด ๆ ดังนี้ถือเป็นการอาวัลผู้ส่งจ่าย ยกเว้นผู้ส่งจ่ายและผู้จ่ายจะเข้าเป็นผู้รับอาวัลด้วยวิธีนี้ได้ เพราะจะไปพ้องกับการรับรองสำหรับผู้จ่าย ส่วนการลงลายมือชื่อของผู้ส่งจ่ายในด้านหน้าตัวเงินนี้ กฎหมายห้ามไว้ เพราะมีลักษณะเป็นการอาวัลตนเอง

ความรับผิดชอบของผู้รับอาวัล มาตรา 940 "ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน

แม้ถึงว่าความรับผิดใช้เงินอันผู้รับอาวัลได้ประกันอยู่นั้นจะตกเป็นใช้ไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเพราะทำผิดแบบระเบียบ ท่านว่าข้อที่สัญญารับอาวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์

เมื่อผู้รับอวัลได้ใช้เงินไปตามตั๋วแลกเงินแล้ว ย่อมได้สิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบตัวผู้นั้น"

ความรับผิดชอบของผู้รับอวัล คือ ต้องผูกพันรับผิดชอบเป็นอย่างเดียวกับบุคคลซึ่งตนประกัน หมายความว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบอย่างไร ผู้รับอวัลก็มีความรับผิดชอบตามส่วนที่ประกันไว้เช่นนั้น

ผู้รับอวัลต้องรับผิดชอบ แม้บางกรณีผู้ถูกรับอวัลอาจหลุดพ้นจากความรับผิดไปได้ เช่น ผู้ถูกรับอวัลเป็นผู้เยาว์ เมื่อผู้แทนโดยชอบธรรมได้บอกล้างนิติกรรมนั้นแล้ว ผู้ถูกรับอวัลนั้นอาจหลุดพ้นจากความรับผิดได้ก็ตาม ผู้รับอวัลยังคงต้องรับผิดชอบตามตัวนั้นอยู่ ผู้รับอวัลจะหลุดพ้นจากความรับผิดต่อเมื่อตัวนั้นผิดแบบหรือระเบียบ เช่น

- (1) ตัวขาดรายการสำคัญแม้เพียงรายการเดียว
- (2) การสลักหลังลดยึดแบบ
- (3) การรับรองผิดแบบ
- (4) การทำคำคัดค้านอันเป็นหน้าที่ของผู้ทรง หากผู้ทรงละเลยหรือไม่

ทำถูกต้อง

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. ข. ได้รับรองตั๋วโดยลงข้อความว่า "รับรองแล้ว" และลงลายมือชื่อไว้ด้านหลังตัวนั้น โดยมี ง. เป็นผู้รับอวัล ข. ดังนี้เมื่อตัวถึงกำหนดใช้เงิน ข. ไม่ต้องรับผิดชอบ ค. ผู้ทรง เนื่องจากการรับรองตั๋วของ ข. ผิดแบบ ง. ผู้รับอวัลจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

ผู้รับอวัลเมื่อได้ใช้เงินไปตามตั๋วแล้ว ย่อมได้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนประกัน และไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายที่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่ตนประกันด้วย แต่ผู้รับอวัลไม่มีสิทธิที่จะสลักหลังโอนตัวต่อไปได้

ตัวอย่าง ก. ข. และ ค. เป็นคู่สัญญาในตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่งในฐานะผู้สลักหลัง ในฐานะผู้สลักหลังตามลำดับ โดยมี เอ บี และ ซี เป็น ผู้สั่งจ่าย ผู้จ่าย และผู้

ทรง ตามลำดับ คำเช่ามารับอ่าวัด ข. ตัวขาดความเชื่อถือ เพราะ บี ไม่รับรองตัวนั้น
ซี ผู้ทรงทำคำคัดค้านแล้วไล่เบี้ยคำผู้รับอ่าวัด ข. คำใช้เงินแล้วเรียกตัวนั้นคืนมา
พร้อมหลักฐานต่าง ๆ คำยอมได้สิทธิจาก ซี ไปไล่เบี้ยเอาแก่ ข. บุคคลซึ่งตน
ประกันไว้ กับทั้งได้สิทธิไล่เบี้ย เอ ผู้ส่งจ่าย ก.ผู้สลักหลังคนก่อนซึ่งต้องรับผิดชอบ
ข.อยู่ก่อนแล้ว แต่คำไม่มีสิทธิไล่เบี้ย ค. เพราะ ค. มิใช่เป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ ข.

ผู้รับอ่าวัดหลายคน อาจมีได้ 2 กรณี ดังนี้คือ

1) ตัวเงินฉบับหนึ่ง อาจมีผู้รับอ่าวัดหลายคนเข้ารับอ่าวัดคู่สัญญาในตัวหลาย
คนและต่างคนกัน ในกรณีนี้ผู้รับอ่าวัดมีสิทธิไล่เบี้ยกันเองได้ เพราะความรับผิดชอบ
คู่สัญญาคนก่อน ๆ ในตัวเงินต่างต้องรับผิดชอบต่อคู่สัญญาคนหลัง ๆ และต่อผู้ทรง เป็น
ความรับผิดชอบกัน มิใช่รับผิดชอบแทนกัน

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ค. ค. สลักหลังโอนตัวให้ ง.
และ จ. ตามลำดับ โดยมี เอ เข้ารับอ่าวัด ก. บี และ ซี เข้ารับอ่าวัด ค. และ ง. จ.
เป็นผู้ทรง เมื่อตัวขาดความเชื่อถือ จ. ทำคำคัดค้านแล้วไล่เบี้ย ซี ซึ่งเป็นผู้รับอ่าวัด
ง. ซี ใช้เงินแล้วยอมได้สิทธิไล่เบี้ย ง. บุคคลซึ่งตนประกัน และได้สิทธิไล่เบี้ย
บุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อ ง. คือ ก. และ ค. รวมทั้ง เอ และ บี ซึ่งเป็นผู้รับอ่าวัด ก.
และ ค. ด้วย

2) กรณีตัวเงินฉบับหนึ่งมีผู้รับอ่าวัดหลายคน เข้ารับอ่าวัดคู่สัญญาในตัวเงิน
นั้นเพียงคนเดียว ผู้รับอ่าวัดไม่มีสิทธิไล่เบี้ยกันเอง เพราะทุกคนรับผิดชอบเช่นเดียวกัน
กับบุคคลซึ่งตนประกัน แต่มิได้รับผิดชอบต่อกัน

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ผู้ถือแล้วส่งมอบตัวนั้นให้ ค.
ค. สลักหลังโอนให้ ง. จ. และ ฉ. ตามลำดับ โดยหลักตัวผู้ถือยอมโอนได้โดยส่ง
มอบ หากมีการสลักหลังโอนถือว่าผู้สลักหลังตัวนั้นต้องรับผิดชอบในฐานะผู้รับอ่าวัดผู้
ส่งจ่าย ดังนั้น ค. ง. และ จ. จึงต้องรับผิดชอบในฐานะผู้รับอ่าวัด ก. ผู้ส่งจ่าย ถ้า ฉ. ผู้

ทรงไล้เบีย ค. หาก ค. ใช้เงินไปแล้ว ค. ย่อมได้สิทธิไล้เบีย ก. บุคคลซึ่งคนประกัน
ค. ไม่มีสิทธิไล้เบีย ง. และ จ. ซึ่งเป็นผู้รับอาวลเช่นเดียวกับคน

5. การใช้เงิน

การใช้เงิน คือ หน้าที่ของผู้จ่ายกรณีที่ได้รับรองตัวแล้ว ที่จะต้องจ่ายเงินตาม
จำนวนเงินหน้าตัวหรือตามที่ตนได้รับรองแล้ว เมื่อตัวนั้นถึงกำหนดใช้เงิน โดย
กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงที่จะต้องนำตัวนั้นไปยื่นให้ผู้จ่ายจ่ายเงิน

กำหนดเวลาการใช้เงิน มี 3 กรณี ดังนี้

1) มาตรา 941 "อันตัวแลกเงินนั้น ย่อมจะพึงใช้เงินในวันถึงกำหนด และถึง
กำหนดวันใดผู้ทรงต้องนำตัวเงิน ไปยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันนั้น" และมาตรา 903
"ในการใช้เงินตามตัวเงินท่านมิให้ให้วันผ่อน"

เมื่อตัวนั้นมีการระบุวันที่ให้ใช้เงินเมื่อใด ผู้ทรงต้องนำตัวนั้นไปยื่นเพื่อให้ใช้
เงินทันทีในวันนั้น จะผ่อนระยะเวลาให้ไม่ได้ ถ้าผู้ทรงฝ่าฝืนยินยอมผ่อนเวลาให้ผู้
จ่าย มีผลให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล้เบียเอาแก่ผู้เป็นคู่สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งมีได้ตกลงใน
การผ่อนเวลานั้น

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. ในวันที่ 21 มกราคม ค. สลัก
หลังโอนตัวให้ ง. ง. สลักหลังให้ จ. ไปในวันที่ 21 มกราคมอันเป็นวันถึงกำหนด
ใช้เงิน จ. ผู้ทรงยอมผ่อนเวลาใช้เงินให้ ข. ไปใช้เงินในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ โดยที่ ก.
ค. และ ง. มิได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลาใช้เงินดังกล่าว ดังนี้ จ. ย่อมสิ้นสิทธิไล้
เบีย ก. ค. และ ง.

ผู้ใดจะบังคับให้ผู้ทรงรับเงินก่อนตัวถึงกำหนดไม่ได้ มาตรา 942 "อันจะบังคับให้ผู้ทรงตัวแลกเงินรับเงินใช้ก่อนตัวเงินถึงกำหนดนั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้
ไม่

อนึ่ง ผู้จ่ายคนใดใช้เงินไปแต่ก่อนเวลาตัวเงินถึงกำหนด ท่านว่ายอมทำเช่นนั้นด้วยเสียงเคราะห์ของตนเอง"

ดังนั้นหากผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงรับเงินก่อน ผู้ทรงชอบที่จะปฏิเสธได้ และหากผู้ทรงยินยอมรับเอาเงินตามตัวนั้นก่อนถึงกำหนดใช้เงิน ดังนี้ยอมเป็นการเสียงเคราะห์ของผู้จ่ายที่อาจจะต้องจ่ายเงินให้แก่ผู้เป็นเจ้าของเดิม (ผู้ทรงเดิมที่ชอบด้วยกฎหมาย) ของตัวนั้นอีก

2) มาตรา 943 วรรค 1 "อันการถึงกำหนดแห่งตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันได้เห็นนั้น ท่านให้กำหนดนับแต่วันรับรองหรือวันคัดค้าน"

ตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันได้เห็นนั้น กำหนดการใช้เงินในกรณีนี้ได้แก่ นับแต่วันที่ผู้จ่ายได้รับรอง และได้ลงวันรับรองไว้ (กรณีผู้จ่ายรับรอง) หรือนับแต่วันที่ผู้ทรงคัดค้านและได้ลงวันคัดค้าน (กรณีผู้จ่ายไม่รับรอง)

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ค. ภายในกำหนด 20 วันนับแต่วันที่ได้เห็นตัว และ ก. มิได้กำหนดระยะเวลาให้ ค. นำตัวนี้ไปยื่นให้ ข. รับรองแต่อย่างไร ดังนี้ ตามกฎหมายกำหนดให้ ค. จะต้องนำตัวนี้ไปยื่นให้ ข. รับรองภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ออกตัว ถ้า ข. รับรองและลงวันที่รับรองไว้ก็นับจากวันรับรองไปจนครบ 20 วัน ก็จะถึงวันกำหนดใช้เงิน หรือหาก ข. ไม่รับรอง และ ค. ได้

ทำคำคัดค้านและลงวันที่คัดค้านไว้ ก็นับจากวันคัดค้านไปจนครบ 20 วันก็จะถึงวันกำหนดใช้เงิน

3) มาตรา 944 "อันตัวแลกเปลี่ยนซึ่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนั้น ท่านว่ายอมจะพึงใช้เงินในวันเมื่อยื่นตัว ทั้งนี้ต้องยื่นให้ใช้เงินภายในกำหนดเวลา ซึ่งบังคับไว้เพื่อการยื่นให้รับรองตัวเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น"

ตัวแลกเปลี่ยนซึ่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนั้น ถ้าผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายเห็นเมื่อใด ผู้จ่ายต้องใช้เงินเมื่อนั้น และกฎหมายบังคับให้ผู้ทรงนำตัวนี้ไปยื่นให้ผู้จ่ายใช้เงินภายใน 6 เดือน หากผู้ทรงฝ่าฝืนเก็บตัวไว้นานกว่า 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตัว มีผลให้ผู้ทรงเสียสิทธิไล่เบี้ยผู้ส่งจ่าย ผู้สละหลัง และคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ ผู้รับรองยังคงต้องรับผิดชอบ

วิธีการใช้เงิน มาตรา 945 "การใช้เงินจะเรียกเอาได้ต่อเมื่อได้เวนตัวแลกเปลี่ยนให้ผู้ใช้นั้นจะให้ผู้ทรงลงลายมือชื่อรับเงินในตัวเงินนั้นก็ได้"

ผู้ใช้นั้นซึ่งจะเป็นใครก็ได้ที่อยู่ในฐานะเป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้น เมื่อถูกผู้ทรงซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามตัวบังคับให้ใช้เงินแล้ว ผู้ใช้นั้นชอบที่จะเรียกตัวเงินนั้นจากผู้ทรง หากผู้ทรงไม่คืนตัวให้ผู้ใช้นั้นก็ชอบที่จะไม่ยอมให้เงินให้ และผู้ใช้นั้นจะให้ผู้ทรงลงลายมือชื่อในตัวนั้นเพื่อเป็นหลักฐานในการที่ได้รับเงินตามตัวนั้นไปแล้วก็ได้ หรือจะไม่ลงก็ได้ เพราะเพียงผู้ใช้นั้นได้รับคืนตัวจากผู้ทรงก็แสดงให้เห็นว่าตัวเงินนั้นได้มีการใช้เงินแล้ว

มาตรา 946 "อันตัวแลกเปลี่ยนนั้น ถ้าเขาจะใช้เงินให้แต่เพียงบางส่วน ท่านว่าผู้ทรงจะบอกปัดเสียไม่ยอมรับเอาก็ได้"

ถ้าและรับเอาเงินที่เข้าใช้แต่เพียงบางส่วน ผู้ทรงต้องบันทึกข้อความนั้นลงไว้ในตัวเงิน และส่งมอบใบรับให้แก่ผู้ใช้นั้น"

ถ้ามีการใช้เงินบางส่วน ผู้ทรงสิทธิที่จะบอกปิดการใช้เงินบางส่วนได้ และถือว่าตัวเงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะไม่มีการใช้เงิน เมื่อได้ทำคำคัดค้านตามกฎหมายแล้ว ผู้ทรงสิทธิไล่เบี้ยคู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบอื่น ๆ ได้

ถ้าผู้ทรงยอมรับเอาการใช้เงินบางส่วนจากผู้ใช้เงิน ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องคืนตัวให้ผู้ใช้เงิน ดังกำหนดไว้ในมาตรา 945 เพราะยังมีเงินเหลืออีกส่วนหนึ่งที่ผู้ทรงจะต้องนำตัวนั้นไปใช้ไล่เบี้ยต่อไป ผู้ทรงมีหน้าที่เพียงแต่ต้องบันทึกข้อความการใช้เงินบางส่วนนั้นลงไว้ในตัวและทำใบเสร็จรับเงินบางส่วนให้แก่ผู้ใช้เงินไป

ความรับผิดชอบของผู้รับรอง มาตรา 947 "ถ้าตัวแลกเงินมิได้ยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันถึงกำหนดไซ้ ท่านว่าผู้รับรองจะเปลื้องตนให้พ้นจากความรับผิดโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตัวนั้นไว้ก็ได้"

ผู้รับรองมีสิทธิจะเปลื้องตนให้พ้นจากความรับผิดได้โดยวางเงินจำนวนที่ตนรับรองหรือตามที่ค้างชำระนั้นไว้ที่สำนักงานวางทรัพย์ ถ้าไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือกฎข้อบังคับเฉพาะการในเรื่องสำนักงานวางทรัพย์ เมื่อบุคคลผู้ชำระหนี้ร้องขอ ศาลจะต้องกำหนดสำนักงานวางทรัพย์และแต่งตั้งผู้พิทักษ์ทรัพย์ที่วางนั้นขึ้น เมื่อได้วางทรัพย์แล้ว ผู้วางทรัพย์ต้องบอกกล่าวให้เจ้าหนี้ทราบการที่ได้วางทรัพย์นั้นโดยเร็ว

ความรับผิดชอบของผู้ใช้เงิน มาตรา 949 "ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 1009 บุคคลผู้ใช้เงินในเวลาถึงกำหนดย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่คนจะได้ทำการฉ้อฉลหรือมีความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่ง บุคคลซึ่งกล่าวนี้จำต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าได้มีการสลักหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง"

เมื่อมีการใช้เงินแล้ว ผู้ใช้เงินจะหลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินเมื่อ

- 1) ใช้เงินไปในเวลาที่ตัวเงินถึงกำหนด และ
- 2) ใช้เงินไปโดยไม่ฉ้อฉล (สุจริต) และไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และ
- 3) ต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่า ได้มีการสลักหลังตัวเงินนั้นติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย (กรณีที่มีการสลักหลัง) โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าลายมือชื่อเหล่านั้นเป็นลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอมหรือเป็นลายมือชื่อผู้สลักหลังที่ลงโดยปราศจากอำนาจหรือไม่

ผู้ใช้นเงินจะไม่หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินต่อเมื่อ

- 1) ใช้เงินไปก่อนเวลาที่ตัวเงินถึงกำหนด
- 2) ใช้เงินไปโดยฉ้อฉล (ทุจริต) หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือ
- 3) ใช้เงินไปตามตัวเงินที่มีลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอม หรือเป็นลายมือชื่อที่ลงโดยปราศจากอำนาจ

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. ค. สลักหลังเฉพาะโอนให้ ง. ทำตั๋วตกหายไป จ. เก็บได้จึงสลักหลังลอยด้วยการปลอมลายมือชื่อ ง. ให้ ฉ. ไป ฉ. รับตั๋วไว้โดยสุจริตและไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แล้วนำตัวนั้นไปให้ ข. รับรอง ข. รับรองและได้ใช้เงินในวันที่ตัวนั้นถึงกำหนดโดยสุจริต และไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ดังนี้ ข. ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินนั้นแล้ว ถึงแม้ว่าลายมือชื่อ ง. เป็นลายมือชื่อปลอมก็ตาม ข. ไม่ต้องรับผิดชอบต่อ ง. เจ้าของเดิม แม้ว่า ง. จะได้ตัวนั้นคืนมาก็ไม่สามารถบังคับการใช้เงินจาก ข. ได้อีก

6. การสอดเข้าแก้หน้า

การสอดเข้าแก้หน้า หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งซึ่งอาจเป็นคู่สัญญาคนหนึ่งคนใดในตั๋วแลกเงินนั้น หรืออาจเป็นบุคคลภายนอกเข้าไปผูกพันจัดการให้ตัวที่ขาด

ความเชื่อถือกลับใช้ได้ต่อไป ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้หน้าหรือชื่อเสียงของคู่สัญญาที่เป็นลูก
หนี้ตามตัวเงินนั้นได้

มาตรา 950 "ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะระบุบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ได้ว่าเป็นผู้
จะรับรอง หรือใช้เงินยามประสงค์ ณ สถานที่ใช้เงิน

ภายในเงื่อนไขบังคับดังกล่าวต่อไปข้างหน้า บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดจะรับรองหรือ
ใช้เงินตามตัวแลกเงินในฐานะเป็นผู้สอดเข้าแก้หน้าบุคคลใดผู้ลงลายมือชื่อในตัวนั้นก็
ได้

ผู้สอดเข้าแก้หน้านั้นจะเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ แม้จะเป็นผู้จ่ายหรือบุคคล
ซึ่งต้องรับผิดชอบโดยตัวเงินนั้นอยู่แล้วก็ได้ ห้ามแต่ผู้รับรองเท่านั้น

ผู้สอดเข้าแก้หน้าจำต้องให้คำบอกกล่าวโดยไม่ชักช้า เพื่อให้คู่สัญญาฝ่ายซึ่ง
ตนเข้าแก้หน้านั้นทราบการที่ตนเข้าแก้หน้า"

บุคคลที่จะสอดเข้าแก้หน้ามิได้ 2 กรณี ดังนี้

1) "ผู้จะรับรอง" หรือ "ผู้จะใช้เงินยามประสงค์" คือกรณีที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้
สลักหลังระบุชื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งเป็นผู้ที่จะเข้ามาทำให้ตัวแลกเงินใช้ได้หาก
ตัวขาดความเชื่อถือ โดยระบุลงไว้ในตัวแลกเงินแต่แรก

2) "ผู้สอดเข้าแก้หน้า" คือกรณีที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังมิได้ระบุชื่อไว้ แต่มี
บุคคลภายนอกหรือคู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนหนึ่งคนใดสมัครใจเข้ารับรองหรือใช้เงิน
ให้แทนคู่สัญญาคนหนึ่งคนใดได้ ขณะเมื่อตัวขาดความเชื่อถือ ยกเว้นผู้รับรองจะ
เป็นผู้สอดเข้าแก้หน้าไม่ได้

เมื่อผู้ทรงยอมให้มีบุคคลสอดเข้าแก้หน้าแล้ว ผู้สอดเข้าแก้หน้ามีหน้าที่ต้อง
บอกกล่าวไปยังคู่สัญญาคนซึ่งตนเข้าแก้หน้าได้ทราบทันที

การสอดเข้าแก้หน้า มี 2 ชนิด ดังนี้คือ

1) การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้า มาตรา 951 "การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้า ย่อมมีได้ในบรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยงได้ก่อนถึงกำหนดตามตัวเงินอันเป็นตัวสามารถจะรับรองได้"

การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้านั้น ผู้ทรงจะบอกปิดเสียก็ได้ แม้ถึงว่าบุคคลผู้ซึ่งบ่งไว้ว่าจะเป็นผู้รับรอง หรือใช้เงินยามประสงค์นั้นจะเป็นผู้เสนอเข้ารับรองก็บอกปิดได้

ถ้าผู้ทรงยอมให้เขารับรองแล้ว ผู้ทรงยอมเสียสิทธิไต่เบี่ยงก่อนถึงกำหนดเอาแก่คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบ"

กรณีที่จะมีการรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้าได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยงได้ก่อนถึงกำหนด และเป็นตัวที่สามารถจะรับรองได้ กรณีที่ผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยงได้ก่อนถึงกำหนด เช่น ผู้จ่ายไม่รับรองตัวนั้น หรือผู้จ่ายตกเป็นคนล้มละลาย หรือผู้สั่งจ่ายตัวแลกเงินชนิดที่ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย ตัวที่สามารถจะรับรองได้ เช่น ตัวแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้นำยื่นเพื่อรับรองหรือตัวแลกเงินที่ผู้สลักหลังลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้นำยื่นเพื่อรับรอง หรือตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างหนึ่งอย่างใดนับแต่ได้เห็น เมื่อผู้ทรงนำตัวชนิดที่สามารถจะรับรองได้ดังกล่าวไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง หากผู้จ่ายไม่รับรองทำให้ตัวนั้นขาดความเชื่อถือ จึงเปิดช่องให้มีการรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้าได้

ผู้ทรงมีสิทธิที่จะบอกปิดการรับรองเพื่อแก้หน้าได้ ไม่ว่าผู้รับรองเพื่อแก้หน้านั้นจะเป็นบุคคลใด แม้แต่เป็นบุคคลที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังระบุไว้ในตัวแลกเงินว่าจะเป็นผู้จะรับรองหรือผู้จะใช้เงินยามประสงค์ก็ตาม เมื่อเสนอขอสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ผู้ทรงก็บอกปิดได้ทั้งสิ้น และถือว่าตัวนั้นไม่มีการรับรอง ทำให้ตัวขาดความเชื่อถือ ผู้ทรงจึงมีสิทธิไต่เบี่ยงได้ก่อนตัวนั้นถึงกำหนด

หากผู้ทรงยอมรับการสอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ผู้ทรงยอมเสียสิทธิไต่เบี่ย
เอาแก่คู่สัญญาทั้งหลายที่ต้องรับผิดชอบก่อนตัวถึงกำหนด

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ค. ค. สลักหลังลอยโอนตั๋ว
ให้ ง. ง. เป็นผู้ทรงนำตั๋วไปให้ ข. ผู้จ่ายรับรอง ข. ไม่ยอมรับรอง ตั๋วจึงขาดความ
เชื่อถือ ง. จึงมีสิทธิทำคำคัดค้านและไต่เบี่ย ก. และ ค. ได้ก่อนตัวนี้จะถึงกำหนด
ขณะเมื่อตั๋วขาดความเชื่อถือ มี เอ บุคคลภายนอก และ ก. สอคเข้ารับรองเพื่อแก้
หน้า ค. หาก ง. ยอมรับเอาการสอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้านั้น มีผลให้ ง. สิ้นสิทธิ
ไต่เบี่ย ก. และ ค. ก่อนตัวถึงกำหนด ต้องรองจนกระทั่งตัวถึงกำหนดเสียก่อน
อย่างไรก็ตาม ง. มีสิทธิบอกปิดไม่ยอมรับการสอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าของ เอ
และ ก. ได้ และได้สิทธิไต่เบี่ยก่อนถึงกำหนด

วิธีการรับรองด้วยสอคเข้าแก้หน้า มาตรา 952 "อันการรับรองด้วยสอค
เข้าแก้หน้านั้น ย่อมทำด้วยเขียนระบุความลงบนตั๋วแลกเงิน และลงลายมือชื่อของผู้
สอคเข้าแก้หน้าเป็นสำคัญ อนึ่งต้องระบุลงไว้ว่าการรับรองนั้นทำให้เพื่อผู้ใด ถ้ามิ
ได้ระบุไว้เช่นนั้น ท่านให้ถือว่าทำให้เพื่อผู้สั่งจ่าย"

ผู้สอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าต้องระบุข้อความว่าจะรับรองเพื่อแก้หน้า โดย
ระบุชื่อคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตั๋วแลกเงินนั้นคนหนึ่งคนใดและลงลายมือชื่อผู้สอค
เข้ารับรองเพื่อแก้หน้าด้วย และหากผู้สอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้ามิได้ระบุชื่อคู่สัญญา
ที่ตนต้องการจะแก้หน้าลงไปในตัวเงินนั้น ให้ถือว่าเป็นการสอคเข้ารับรองเพื่อแก้
หน้า เช่น "รับรองเพื่อแก้หน้า....." หรือ "รับรองจะใช้เงินแทน....."

ความรับผิดชอบของผู้สอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้านั้น มาตรา 953 "ผู้รับรองด้วย
สอคเข้าแก้หน้าย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงตั๋วเงินและรับผิดชอบต่อผู้สลักหลังทั้งหลายภาย

หลังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้าอย่างเดียวกันกับที่คู่สัญญาฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบ
เอง"

เมื่อบุคคลใดสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา
952 แล้ว ก็ถือว่าได้เข้าผูกพันรับผิดชอบเป็นคู่สัญญาคนหนึ่งในตัวแลกเงินนั้น กล่าวคือ
ผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรง และบรรดาผู้สลักหลังทั้งหลายที่เข้า
ผูกพันในตัวนั้นภายหลังคู่สัญญาที่ตนเข้าแก้หน้าอย่างเดียวกันกับคู่สัญญาที่ตนเข้า
แก้หน้านั้นต้องรับผิดชอบเอง

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. ค. สลักหลังโอนตั๋วให้ ง. ง.
สลักหลังโอนให้ จ. จ. นำตั๋วไปให้ ข. รับรอง ข. ไม่ยอมรับรอง เอ จึงเข้าสอดรับ
รองเพื่อแก้หน้า ค. ดังนี้ เอ ในฐานะผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าต้องรับผิดชอบต่อ จ. ผู้
ทรงและรับผิดชอบต่อ ง. ซึ่งเป็นผู้สลักหลังภายหลัง ค. คู่สัญญาที่ เอ เข้าแก้หน้าด้วย
ทั้งนี้เพราะ ค. ต้องรับผิดชอบต่อ ง. อยู่ก่อนแล้ว แต่ เอ ไม่ต้องรับผิดชอบต่อ ค. ผู้ถูกแก้หน้า
หาก เอ ใช้เงินแก่ จ. ไปแล้ว ย่อมได้สิทธิบังคับเอาจาก ค. และคู่สัญญาคนอื่น ๆ ที่
ต้องรับผิดชอบต่อ ค.

1) การใช้เงินเพื่อแก้หน้า มาตรา 954 "อันการใช้เงินเพื่อแก้หน้าย่อมมิได้ใน
บรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยเมื่อตัวเงินถึงกำหนดหรือก่อนถึงกำหนด

การใช้เงินนั้น ท่านว่าอย่างช้าที่สุดต้องทำในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนด
เวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน"

กรณีที่จะมีการใช้เงินเพื่อแก้หน้าได้นั้น จะเกิดขึ้นเมื่อตัวเงินนั้นถึงกำหนดใช้
เงินแล้ว ผู้ทรงนำตัวนั้นไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองหรือผู้รับรองใช้เงิน แต่ผู้จ่ายไม่รับรอง
หรือผู้รับรองไม่ใช้เงินให้

กำหนดเวลาที่ใช้เงินเพื่อแก้หน้าต้องให้เงินให้แก่ผู้ทรง กฎหมายกำหนดให้
ใช้โดยเร็ว กล่าวคือ อย่างช้าที่สุดต้องกระทำในวันรุ่งขึ้นนั้น แต่วันท้ายแห่งกำหนด

เวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินนั้นคือ ผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าต้อง
ใช้เงินในวันที่ผู้ทรงยื่นให้ใช้เงิน หรือภายใน 3 วันต่อจากนั้น (รวมเป็น 4 วัน)

หน้าที่ของผู้ทรงกรณีมีผู้สอดเข้าแก้หน้า มาตรา 955 "ถ้าตัวแลกเงินได้รับ
รองเพื่อแก้หน้าแล้วก็ดี หรือได้มีตัวบุคคลระบุว่าเป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์แล้วก็ดี
ผู้ทรงต้องยื่นตัวเงินนั้นต่อบุคคลนั้น ๆ ณ สถานที่ใช้เงิน และถ้าจำเป็นก็ต้องจัดการ
ทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอย่างช้าที่สุดในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาอัน
จำกัดไว้เพื่อทำคำคัดค้าน

ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายที่ได้ระบุตัวผู้ใช้น
ยามประสงค์ หรือคู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้มีผู้รับรองตัวเงินให้แล้วนั้น กับทั้งบรรดาผู้สลัก
หลังในภายหลังย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ"

เมื่อตัวขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรอง แต่มีผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้
หน้า หรือกรณีมีตัวบุคคลระบุไว้ในตัวว่าจะเป็นผู้ใช้เงินยามประสงค์ ผู้ทรงมีหน้าที่
ยื่นตัวนั้นต่อบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อให้ใช้เงิน ณ สถานที่ใช้เงินตามที่ระบุไว้ และ
ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ยอมใช้เงิน ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอย่างช้า
ที่สุดในวันรุ่งขึ้นนับแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาอันจำกัดไว้เพื่อทำคำคัดค้านการไม่
ใช้เงินของผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า หรือผู้จะใช้เงินยามประสงค์ ในวันที่ยื่นตัว
นั้นหรือภายใน 3 วันต่อจากนั้น (รวมเป็น 4 วัน)

หากผู้ทรงไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลาดังกล่าวมีผลให้คู่สัญญาฝ่ายที่ได้ระบุ
ตัวผู้จะใช้เงินยามประสงค์หรือคู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้มีผู้รับรองตัวเงินกับบรรดาผู้สลัก
หลังในภายหลังบุคคลนั้นทุกคนหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ตัวอย่าง ก. ออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. สลักหลังตัวให้ ง. ได้
ระบุ เอ เป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์ จ. สลักหลังโอนตัวให้ จ. นำตัวยื่นให้ ข.
รับรอง ข. ไม่รับรองตัวนั้น ฉ. ต้องนำตัวไปยื่นให้ เอ ใช้เงิน เอ ไม่ยอมใช้เงิน และ

จ. มิได้ทำคำคัดค้านภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มีผลให้ ค. และ ง. หลุดพ้นจากความรับผิด

หน้าที่ของผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้ มาตรา 956 "การใช้เงินเพื่อแก้หนี้นั้น ใช้เพื่อคู่สัญญาฝ่ายใดต้องใช้งบเต็มจำนวนอันคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องใช้ เว้นแต่ค่าชดเชยส่วนลดดังบัญญัติไว้ในมาตรา 968 (4)

ผู้ทรงคนใดบอกปิดไม่ยอมรับเงินอันเขาใช้ให้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้นย่อมเสียสิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายเหล่านั้นซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินนั้น"

หน้าที่ของผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้ ซึ่งต้องใช้งบเต็มจำนวนตามเนื้อความที่คู่สัญญาคนนั้นจำต้องรับผิดอยู่แต่เดิมจะใช้เพียงบางส่วนไม่ได้ นอกจากจะต้องใช้เงินตามเนื้อความในตัวแล้ว ยังต้องใช้เงินที่เป็นดอกเบี้ยที่อาจมีการตกลงกำหนดลงไว้ในตัวหรือเป็นดอกเบี้ยตามมูลหนี้เนื่องจากผิดนัดก็ได้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้าน เว้นแต่ค่าชดเชยส่วนลด

หากผู้ทรงไม่ยอมรับการที่เขาจะใช้เงินแก้หนี้เพื่อคู่สัญญาคนใดตามที่ระบุ มีผลให้ผู้ทรงเสียสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินนั้น

ตัวอย่าง จากตัวอย่างเดิม เมื่อ จ. นำตัวแลกเงินไปยื่นให้ เอ แล้ว เอ จะใช้เงิน แต่ จ. เปลี่ยนใจเพราะไม่แน่ใจว่า เอ จะใช้เงินให้ได้ จ. จึงบอกปิดไม่ยอมรับเงินที่ เอ จะใช้ให้ ดังนี้ มีผลให้ ง. ซึ่งเป็นบุคคลที่พอจะได้หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินของ เอ พ้นความรับผิดต่อ จ. สำหรับ ก. และ ค. ยังคงต้องรับผิดอยู่

วิธีการใช้เงินเพื่อแก้หนี้ มาตรา 957 "การใช้เงินเพื่อแก้หนี้ต้องทำเป็นหลักฐานด้วยใบรับเขียนลงในตัวแลกเงิน ระบุความว่าได้ใช้เงินเพื่อบุคคลผู้ใด ถ้ามิได้ระบุตัวไว้คั้งนั้น ท่านให้ถือว่าการใช้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย

ตัวแลกเงินกับทั้งคำคัดค้านหากว่าได้ทำคัดค้าน ต้องส่งให้แก่บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้"

บุคคลใดประสงค์จะใช้เงินเพื่อแก้หนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ หรือเป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์ ต้องเขียนข้อความลงในตัวนั้น และระบุด้วยว่าได้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้คู่สัญญาคนใด ถ้าไม่ระบุไว้ กฎหมายให้ถือว่าสอดเข้าแก้หนี้นั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย

หากมีการทำคำคัดค้านการใช้เงิน เมื่อผู้ทรงได้รับเงินไปแล้วต้องส่งคืนตัวนั้นกับทั้งคำคัดค้านให้แก่ผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้ด้วย เพื่อเป็นหลักฐานในการชำระหนี้ และเพื่อให้ผู้ใช้เงินใช้เป็นหลักฐานในการบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาที่ตนเข้าแก้หนี้ตลอดทั้งคู่สัญญาทั้งหลายที่ต้องรับผิดชอบคู่สัญญาคนหนึ่งที่ตนเข้าแก้หนี้ด้วย

ผลของการใช้เงินเพื่อแก้หนี้ มาตรา 958 "บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้ย่อมรับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนได้ใช้เงินแทนไป และต่อคู่สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดชอบคู่สัญญาฝ่ายนั้น แต่หาอาจจะสลักหลังตัวแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่

อนึ่ง บรรดาผู้ซึ่งสลักหลังภายหลังคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งซึ่งเขาได้ใช้เงินแทนไปนั้น ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

ในกรณีแข่งกันเข้าใช้เงินเพื่อแก้หนี้ ท่านว่าการใช้เงินรายใดจะให้ผลปลดหนี้มารายที่สุด ฟังนิยมเอารายนั้นเป็นดียิ่ง

ถ้าไม่ดำเนินการตามวิธีดังกล่าวนี้ ท่านว่าผู้ใช้เงินทั้งที่รู้เช่นนั้นย่อมเสียสิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิด"

เมื่อผู้จ่ายเงินเพื่อแก้หน้าได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงแล้ว ย่อมได้รับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อคู่สัญญาฝ่ายซึ่งคนได้ใช้เงินแทนไป และยังสามารถโต้แย้งต่อคู่สัญญาทุกคนที่ต้องรับผิดชอบคู่สัญญาฝ่ายนั้น แต่ผู้จ่ายเงินจะสลักหลังตัวนั้นต่อไปไม่ได้ เพราะเมื่อมีการใช้เงินแล้ว หนี้ตามตัวนั้นย่อมระงับไป และเมื่อมีการใช้เงินแล้ว บรรดาผู้สลักหลังภายหลังคู่สัญญาฝ่ายที่ถูกใช้เงินแก้หน้าไปนั้นย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. สลักหลังโอนให้ ง. ง. สลักหลังโอนให้ จ. จ. สลักหลังลอยให้ ฉ. ฉ. ผู้ทรงนำตัวไปให้ ข. รับรอง ข. ปฏิเสธไม่รับรอง เอ จึงสอดเข้าใช้เงินแก้หน้า ค. ฉ. ยอมรับเงินนั้นแล้ว เอ ได้ตัวนั้นคืนจาก ฉ. แล้ว ย่อมได้รับช่วงสิทธิของ ฉ. ผู้ทรงไล่เบียด ค. คู่สัญญาที่ตนได้ใช้เงินแทนไป และยังไล่เบียด ก. แต่ เอ ไม่มีสิทธิไล่เบียด ง. และ จ. ซึ่งเป็นผู้สลักหลังภายหลัง ค. จึงหลุดพ้นจากความรับผิด

กรณีมีการแข่งขันกันเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้าคู่สัญญาหลายราย กฎหมายให้ผู้ทรงเลือกเอาการใช้เงินจากผู้แก้หน้าคนที่จะมีผลเป็นการปลดหนี้คู่สัญญาในตัวนั้นได้มากที่สุด ซึ่งถ้าผู้ทรงมิได้เลือกเอาตัวนั้น ท่านว่าผู้จ่ายเงินแก้หน้าทั้งที่รู้เช่นนั้นแล้วยังได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไป ผู้จ่ายเงินย่อมเสียสิทธิไล่เบียดเอาแก่คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งพอที่จะหลุดพ้นจากความรับผิด

ตัวอย่าง จากตัวอย่างเดิม เมื่อตัวขาดความเชื่อถือ เอ ได้สอดเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า ค. บี ได้สอดเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า ง. ด้วยในขณะเดียวกัน จะเห็นได้ว่าการใช้เงินของ เอ จะมีผลทำให้มีคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวนั้นถูกปลดหนี้ 2 ราย คือ ง. และ จ. ส่วนของ บี จะมีผลปลดหนี้รายเดียวคือ จ. ดังนี้ ฉ. ผู้ทรงควรเลือกเอาการใช้เงินเพื่อแก้หน้าของ เอ

ถ้า ฉ. เลือกเอาการใช้เงินเพื่อแก้หน้าของ บี และ บี ก็รู้ว่า เอ ขอใช้เงินเพื่อแก้หน้า ค. บี กลับเข้าใช้เงินให้ ฉ. ไป ดังนี้ แม้ว่า บี จะได้รับช่วงสิทธิของ ฉ. ผู้

ทรงตามมาตรา 958 วรรค 1 แต่ ปี ก็ไม่มีสิทธิไต่เบี่ย ง. คู่สัญญาที่ตนเข้าแก้หน้า และ จ. คู่สัญญาซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อ ง. มาแต่แรก ทั้งนี้เพราะ ง. และ จ. เป็นบุคคลซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินของ เอ ในกรณีที่ผู้ทรงยอมรับเอาการใช้เงินของ เอ

7. สิทธิไต่เบี่ยเพราะเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

สิทธิไต่เบี่ย คือ สิทธิที่จะเรียกร้องเอาเงินตามตัว เมื่อผู้ทรงได้ยื่นตัวให้จ่ายเงินขณะเมื่อตัวถึงกำหนดชำระ แล้วผู้จ่ายไม่ยอมจ่าย หรือไม่รับรองตัวนั้น

สิทธิไต่เบี่ยเป็นสิทธิของผู้ทรงหรือผู้สืบสิทธิของผู้ทรง รวมทั้งผู้ที่ส่งลายมือชื่อในตัว และเข้าถือเอาตัวนั้นเพราะถูกผู้ทรงบังคับไต่เบี่ย และเมื่อเกิดสิทธิไต่เบี่ยแล้ว ผู้มีสิทธิไต่เบี่ยสามารถไต่เบี่ยเอาแก่ผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่ายและบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวนั้น บุคคลอื่น ๆ เช่น ผู้รับอ่าวล ผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า

กำหนดระยะเวลาการใช้สิทธิไต่เบี่ย มาตรา 959 "ผู้ทรงตัวแลกเงินจะใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่าย และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นก็ได้อีก คือ

ก) ไต่เบี่ยได้เมื่อตัวเงินถึงกำหนดในกรณีไม่ใช้เงิน

ข) ไต่เบี่ยได้แม้ทั้งตัวเงินยังไม่ถึงกำหนดในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้าเขาบอกปิดไม่รับรองตัวเงิน

(2) ถ้าผู้จ่ายหากจะได้รับการรับรองหรือไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลาย หรือได้งดเว้นการใช้หนี้ แม้การงดเว้นใช้นั้นจะมีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม หรือถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล

(3) ถ้าผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้รับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย"

ระยะเวลาที่ผู้ทรงจะใช้สิทธิไล่เบี่ยมี 2 ระยะเวลา คือ

1) ไล่เบี่ยได้เมื่อตัวเงินถึงกำหนดในกรณีไม่ใช้เงิน เมื่อตัวถึงกำหนดชำระ ผู้ทรงต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงิน หากผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่ใช้เงินตามตัวนั้น ถือว่าตัวขาดความเชื่อถือและคู่สัญญาในตัวนั้นตกเป็นผู้ผิดนัด ผู้ทรงสามารถไล่เบี่ยคู่สัญญาในตัวได้ทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า

2) ไล่เบี่ยได้แม้ทั้งตัวเงินยังไม่ถึงกำหนดในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ถ้าผู้จ่ายบอกปิดไม่รับรองตัวเงิน

(2) ถ้าผู้จ่ายหากจะได้รับการรับรองหรือไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลาย หรือได้งดเว้นการใช้หนี้ แม้การงดเว้นใช้นั้นจะมีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม หรือถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล

(3) ถ้าผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้รับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย ตัวเงินประเภทนี้ได้แก่ ตัวแลกเงินที่ผู้ส่งจ่ายระบุห้ามนำยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง หรือเป็นตัวเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็น

การทำคำคัดค้าน มาตรา 960 "การที่ตัวแลกเงินขาดรับรองหรือขาดใช้เงินนั้น ต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่ง เรียกว่า คำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่ใช้เงินต้องทำในวันซึ่งจะพึงใช้เงินตามตัวนั้น หรือวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวเงินให้เขารับรอง หรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

เมื่อมีคำคัดค้านการไม่รับรองขึ้นแล้วก็เป็นอันไม่ต้องยื่นเพื่อให้ใช้เงิน และไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา 959 ข) (2) นั้น ท่านว่าผู้ทรงยังหาอาจใช้สิทธิโต้แย้งได้ไม่ จนกว่าจะได้ยื่นตัวเงินให้ผู้จ่ายใช้เงิน และได้ทำคำคัดค้านขึ้นแล้ว

ในกรณีทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา 959 ข) (3) นั้น ท่านว่าถ้าเอาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลายออกแสดง ก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิโต้แย้งได้"

เมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือก่อนที่ผู้ทรงจะใช้สิทธิโต้แย้งได้ ผู้ทรงต้องทำหลักฐานการที่ตัวเงินขาดความเชื่อถือตามกฎหมายก่อน กล่าวคือทำเอกสารตามแบบระเบียบราชการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ นายอำเภอ หรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเป็นผู้ทำเอกสารนั้น เรียกว่า คำคัดค้าน

ข้อความและรายการที่ต้องมีในแบบคำคัดค้านนั้น นอกจากชื่อ ตำแหน่ง และลายมือชื่อผู้ทำ ต้องมีสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมด ตรงถ้อยตรงคำกับระบุดังต่อไปนี้ (มาตรา 962)

- (1) ชื่อ หรือยี่ห้อของบุคคลผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้าน
- (2) มูล หรือเหตุที่ต้องทำคำคัดค้านตัวเงิน การทวงถามและคำตอบ ถ้ามี หรือข้อที่ว่าหาตัวผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่พบ
- (3) ถ้ามีการรับรอง หรือใช้เงินเพื่อแก้หน้า ให้แสดงลักษณะแห่งการเข้าแก้หน้าทั้งชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับรองหรือผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า และชื่อบุคคลซึ่งเข้าแก้หน้านั้นด้วย
- (4) สถานที่และวันทำคำคัดค้าน

ให้ผู้ทำคำคัดค้านส่งมอบคำคัดค้านแก่ผู้ร้องขอให้ทำ และให้ผู้ทำคำคัดค้านรับส่งคำบอกกล่าวการคัดค้านนั้นไปยังผู้ถูกคัดค้าน ถ้าทราบภูมิลำเนาให้ส่งโดย

จดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ หรือส่งมอบไว้ ณ ภูมิลำเนาของผู้นั้นก็ได้ ถ้าไม่ทราบภูมิลำเนาทำให้ปิดสำเนาคำคัดค้านไว้ยังที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ที่ว่าการอำเภอประจำท้องที่อันผู้ถูกคัดค้านมีถิ่นที่อยู่ครั้งหลังสุด"

กำหนดเวลาทำคำคัดค้านมี 2 กรณี คือ

1) การทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน ผู้ทรงต้องทำในวันถึงกำหนดใช้เงินนั้น หรือในวันใดวันหนึ่งภายใน 3 วันต่อจากนั้น

2) การทำคำคัดค้านการไม่รับรอง ผู้ทรงต้องทำภายในระยะเวลาที่เขาจำกัดไว้เพื่อนำตัวเงินยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง หรือภายใน 3 วันต่อจากนั้น

หากผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านภายในกำหนดดังกล่าว ผู้ทรงจะสิ้นสิทธิไล่เบี้ยผู้ส่งจ่าย ผู้สลักหลัง และคู่สัญญาอื่น ๆ เว้นแต่ผู้รับรอง

เมื่อผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองแล้ว ผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอีก และไม่ต้องยื่นให้เขาใช้เงินอีกด้วย เพราะการที่เขาไม่รับรองก็เป็นการปฏิเสธอยู่แล้วว่าไม่มีการใช้เงิน

ในกรณีที่ผู้จ่ายตกเป็นคนล้มละลาย หรืองดเว้นการใช้หนี้ หรือถูกยึดทรัพย์ เพราะการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล ผู้ทรงยังไม่มีสิทธิไล่เบี้ยคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบในตัวเงินนั้นก่อนกำหนดทันที ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตัวเงินให้ผู้จ่ายใช้เงินเสียก่อน (โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้จ่าย กรณีผู้จ่ายเป็นคนล้มละลาย) และเมื่อไม่มีการใช้เงิน ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านจึงจะใช้สิทธิไล่เบี้ยได้

ในกรณีที่ผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย ผู้ทรงไม่ต้องยื่นตัวเงินนั้นให้ผู้จ่ายใช้เงินอีก เพียงแต่นำคำพิพากษาของศาลที่สั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลายออกแสดง เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการไล่เบี้ยได้ก่อนกำหนด โดยไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านอีก

ข้อยกเว้นการทำคำคัดค้าน มาตรา 964 "ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า "ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน" ก็คือ "ไม่มีคัดค้าน" ก็คือ หรือสำนวนอื่นใดทำนองนั้นก็ดี ผู้ส่งจ่าย หรือผู้สตั๊กหลังจะยอมปลดเปลื้องผู้ทรงจากการทำคำคัดค้านการ ไม่รับรองหรือการ ไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อคนจะได้ใช้สิทธิไต่เบี่ย

ข้อกำหนดอันนี้ ย่อมไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่นำตัวเงินขึ้นภายในเวลา กำหนด หรือจากหน้าที่ให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาดความเชื่อถือแก่ผู้สตั๊กหลังคนก่อน หรือผู้ส่งจ่าย อนึ่ง หน้าที่นำสืบว่าไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาจำกัดนั้น ย่อมตกอยู่แก่บุคคลผู้แสวงจะใช้ความข้อนั้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงตัวแลกเงิน

ข้อกำหนดอันนี้ ถ้าผู้ส่งจ่ายเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่ สัญญาทั้งปวงบรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตัวเงินนั้น ถ้าและทั้งมีข้อกำหนดดังนี้แล้ว ผู้ทรงยังขึ้นทำคำคัดค้านไซ้ ท่านว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หาก ว่าข้อกำหนดนั้นผู้สตั๊กหลังเป็นผู้เขียนลง และถ้ามีคำคัดค้านทำขึ้นไซ้ ท่านว่าค่าใช้จ่ายในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาใช้ได้จากคู่สัญญาอื่น ๆ บรรดาที่ได้ลงลายมือ ชื่อในตัวเงินนั้น"

ตัวเงินที่มีข้อกำหนดว่า "ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน" หรือ "ไม่มีคัดค้าน" นั้น ผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยได้ทันทีเมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือ โดยไม่ต้องทำคำคัดค้านก่อนแต่อย่างใด แต่ผู้ทรงยังมีหน้าที่ต้องยื่นให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินในวันที่ถึงกำหนด มิฉะนั้นผู้ทรงสิ้นสิทธิไต่เบี่ย ถึงแม้ว่าตัวเงินจะมีข้อความลลละหน้าที่ที่ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านก็ตาม ผู้ทรงก็ยังมีสิทธิทำคำคัดค้านได้ และยังมีสิทธิไต่เบี่ยเหมือนเดิม

กรณีที่ผู้ส่งจ่ายเป็นผู้ลงข้อกำหนดดังกล่าว ข้อกำหนดนี้ย่อมมีผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงที่ได้ลงลายมือชื่อผูกพันรับผิดชอบในตัวเงินนั้น ถ้าผู้ทรงฝ่าฝืนไปทำคำคัดค้าน ผู้ทรงจะต้องออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการทำคำคัดค้านนั้น

ถ้าผู้สัถหลังเป็นผู้ลงข้อกำหนดดังกล่าว และผู้ทรงฝ่าฝืนทำคำคัดค้าน ย่อมเป็นผลให้ผู้ทรงเรียกเอาค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้านนั้นจากคู่สัญญาอื่น ๆ ที่มีได้ลงข้อกำหนดนั้น แต่จะเรียกเอาจากผู้สัถหลังคนที่ลงข้อกำหนดนั้นไม่ได้

สำหรับตัวเงินภายในประเทศ หากขาดความเชื่อถือลง มาตรา 965 กำหนดว่า ถ้าผู้จ่ายบันทึกลงไว้ในตัวแลกเงินเป็นข้อความบอกปิดไม่รับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน ทั้งลงวันที่บอกปิดลงลายมือชื่อไว้ด้วยแล้ว ท่านว่าคำคัดค้านนั้นก็เป็นการอันไม่จำเป็นต้องทำ และผู้ทรงต้องส่งคำบอกกล่าวขาดความเชื่อถือไปยังบุคคลซึ่งตนจำนองจะไล่เบี้ยภายในสี่วันต่อจากวันเขาบอกปิดไม่รับรองนั้น

จำนวนเงินที่จะไล่เบี้ยได้ มาตรา 968 "ผู้ทรงจะเรียกเรื่องเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่งตนใช้สิทธิไล่เบี้ยนั้นก็ได้ คือ

(1) จำนวนเงินในตัวแลกเงินซึ่งเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้กับทั้งดอกเบี้ยด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบี้ย

(2) ดอกเบี้ยอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันถึงกำหนด

(3) ค่าใช้จ่ายในการคัดค้าน และในการส่งคำบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้สัถหลังถัดจากตนขึ้นไปและผู้ส่งจ่าย กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(4) ค่าชกส่วนลดซึ่งถ้าไม่มีข้อตกลงกันไว้ ท่านให้คิดร้อยละ 1/6 ในต้นเงินอันจะพึงใช้ตามตัวเงิน และไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไร ท่านมิให้คิดสูงกว่าอัตรานี้

ถ้าใช้สิทธิไล่เบี้ยก่อนถึงกำหนด ท่านให้หักลดจำนวนเงินในตัวเงินลงให้ร้อยละห้า"

และมาตรา 969 "คู่สัญญาฝ่ายซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตั๋วแลกเงินอาจจะเรียกเอาเงินใช้จากคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบได้ คือ

- (1) เงินเต็มจำนวนซึ่งตนได้ใช้ไป
- (2) ดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันที่ได้ใช้เงินไป
- (3) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันตนต้องออกไป
- (4) ค่าชดเชยส่วนลดจากต้นเงินจำนวนในตั๋วแลกเงินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 968 อนุมาตรา (4)"

ถ้าเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้นั้นยังคงมีอยู่ต่อไปจนเป็นเวลากว่า 30 วันภายหลังตั๋วเงินถึงกำหนด ท่านว่าจะใช้สิทธิไล่เบี้ยก็ได้ ถ้าเช่นนั้นการยื่นตั๋วเงินการทำคำคัดค้าน ก็ไม่จำเป็นต้องทำ (มาตรา 974) เหตุจำเป็นอันมีอาจจะก้าวล่วงเสียได้ ได้แก่ เหตุสุดวิสัย หรือเหตุขัดข้องชั่วคราวอันเป็นเหตุให้ผู้ทรงไม่อาจปฏิบัติ การดังกล่าวภายในเวลาจำกัดได้

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินเมื่อวันที่ 25 มกราคม สั่ง ข. จ่ายเงิน ค. ภายใน 12 วัน นับแต่ได้เห็น และมีข้อกำหนดเวลาจำกัดลงในตั๋วเงินนั้นระบุให้ ค. ยื่นตั๋วเงินให้ ข. รับรองภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่ลงในตั๋วเงินนั้น วันรุ่งขึ้น ค. สลักหลังโอนให้ ง. ต่อมาวันที่ 29 มกราคม เป็นต้นไป มีเหตุจำเป็นเกิดขึ้น ง. จึงบอกกล่าวเหตุจำเป็นนั้นให้ ค. ทราบในวันนั้น เหตุจำเป็นยังคงดำเนินต่อไปจนกระทั่งถึงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ก็ยังไม่ยุติ และดำเนินเรื่อยมาจนกระทั่งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ง. จึงใช้สิทธิไล่เบี้ย ก. และ ค. โดยมีได้ยื่นตั๋วเงินนั้นให้ ข. รับรองหรือใช้เงิน และทำคำคัดค้านแต่อย่างใด ก. และ ค. จะยกเรื่องดังกล่าวขึ้นต่อสู้ ง. ไม่ได้ เพราะกำหนด 30 วันนั้น ให้นับแต่วันบอกกล่าวเหตุจำเป็นนั้น แม้ว่าจะเป็นการก่อนล่วงเวลาที่ ก. กำหนดไว้ให้ยื่นตั๋วเพื่อรับรองก็ตาม